

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat. Fost Magistrat Pro- decanul Baroului de Ilfov	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	N. JAC CONSTANTINESCU Președinte la Curtea de Apel din București
RÉNÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris	V. DONGOROZ Confer. la Facult. de Drept din Buc. Avocat	CONSTANT IONESCU Avocat, al Statului. Doctor și Laurent în Drept Paris	ALFRED JUVARA Profesor Universitar Avocat	Dr. ȘT. LADAY Membru în Consiliul Legislativ
C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București	C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Profesor Universitar Avocat	AL. VELESCU Dr. în drept din Buc Avocat
				ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: **E. C. DECUSARĂ**, Dr. în Drept din Paris. Directorul Statisticii Judiciare.

Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LEVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris.

Membrii corespondenți pentru Polonia: **EMIL ST. RAPPAPORT**, Președinte la Curtea de Casație din Varșovia.

ABONAMENTUL	
Un an p. B-ci, Case com., Autorit.	1400 lei
„ Avocați	1000 „
„ Magistrați	800 „
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ In lunile Iulie și August
☛ Apare odată la două săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația
București Strada Artei No. 5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON 13/29

S U M A R

- Vestigii străine în instanțele judiciare din Ardeal, de Alex. Ștefănescu, consilier la Curtea de apel Tg.-Mureș.
- Executările silite în Ardeal, de Al. Kostachi.
- Despre Istoria dreptului penal român și despre Istoria dreptului penal în genere, Instituțiuni penale din timpul lui Ion Gh. Caragea, de Prof. Petre Ionescu-Muscel.

JURISPRUDENȚE :

- Curtea de Casație s. I: *Elena Suceveanu și alții cu D. Haricea și alții* (Testament. Substituție fideicomisară. Interpretarea în acest sens a clauzelor testamentare. Chestie de fapt. Art. 803 și 805 c. civil).
- Idem: *Zoe și D. Cuclin cu Eliza Damian*. (Elementele de caracterizare ale testamentului conjunctiv).
- Idem: *Academia Română și alții cu Ecaterina Panaitescu* (Ce trebuie să conțină procesul verbal de autentificarea unui testament?).
- Trib. Prahova s. IV: *Voicu Rădulescu și Const. Vlad cu Spiridon D. Chișu*. (Act de adopție făcut în timpul vieții adoptatorului. Acțiune pentru anularea adopției. Dacă asemenea adopțiuni mai sunt valabile în urma abrogării art. 524 c. civil?), cu o Notă de *Traian Alexandrescu*, Pro-decanul Baroului Ilfov.
- Informațiune.

A apărut:

CODUL TRANSPORTURILOR ADNOTAT cu doctrina și jurisprudența de *Petre Al. Mănescu*, Avocat al C. F. R. cu o Prefață de *I. Ionescu-Dolj*, Președinte la Consiliul Legislativ.

Vol. format mare cuprinde peste 1112 pagini și în Anexe are toate legile, regulamentele, tarifele și convențiunile cu privire la transport.

Prețul Lei 500.—

A apărut: **STUDII DE PROCEDURĂ CIVILĂ**, Vol. I de *Gh. Popescu*, Președinte la Trib. Ilfov. Vol. format mare cuprinde 116 pag. — Prețul 80 lei.

A apărut: **QUELQUES PAGES DE DROIT INTERNATIONAL AU TEMPS DE L'OCCUPATION DE LA ROUMANIE**, de d-l *Andrei Rădulescu*, consilier la Înalta Curte de Casație membru al Academiei Române.

VESTIGII STRĂINE ÎN INSTANȚELE JUDICIARE DIN ARDEAL

Nu este ușor să vorbești despre o situație ce cuprinde în ea ceva de reprobabil.

Fiindcă îți atragi sigur antipatia, dacă nu chiar dușmănia celor la care se referă, fiindcă ori ce stare de lucruri, bună sau rea, este legată de oameni. Cu atât mai exact este aceasta atunci când cauți s'o explici, s'o examinezi. Căci această examinare cuprinde și chestiunea de a se ști cui i se poate atribui dăinuirea unei stări de lucruri care prin faptul că este rea, justifică și impune cererea înlăturării ei.

Este foarte practic, este foarte comod ca fiecare să facă, să se învâle în nepăsare ca să-și asigure liniștea individuală. Decât puterea judecătorească este atât de importantă, are un rol atât de covârșitor, în societatea noastră mai ales, bântuită de atâtea patimi, pe care numai justiția le domolește cu autoritatea cu vântului ei, în cât nu putem rămâne indiferenți față de tot ceea ce i-ar micșora prestigiul. Cu atât mai mult când această micșorare de prestigiu, constientă ori nu, este imputabilă tocmai acelor cari sunt obligați să contribuie la menținerea și la înălțarea acestui prestigiu.

Este vorba de oarecari scăderi care încă se mai pot constata și azi, în proporții ceva mai reduse ca acum 12 ani, dar totuși mai există și care contribuie, și în măsura în care mai sunt, la menținerea unei atmosfere de instanțele judiciare din această parte a țării, incompatibilă cu covârșitorul rol al justiției.

Căci trebuie să fim uniți nu numai din punctul de vedere al complexului de legi care cârmuiesc viața fiecăruia și a tuturor sub toate formele sub care această viață se poate prezenta. Sub acest raport Dumnezeu știe când vom fi uniți. S'a scris, s'a dovedit în ne-numărate rânduri urgența realizării acestei necesități de unificare ce are caracterul unui imperativ național. Trece ani după ani, și încă vor mai trece mulți, până când vom ajunge clipa când pe întinsul întregii țări

va fi una și aceiași lege. Spre bucuria „prienilor” ce ne înconjoară hotarele ca și a aceloră din interiorul țării, cari privesc, cum ne consolidăm!

Nu se poate să nu se îndepărteze această clipă. Căci după 12 ani dela unire, încă trăim într'un haos. Dacă haos este în viața noastră internă, pe care îl vede fiecare, în legislație nu poate să nu fie decât acelaș haos. Nu se poate altfel.

Dar trebuie să fim unificați și sub alte raporturi când este vorba de justiția țării.

* * *

Cine cunoaște mecanismul vieții sociale sub regimul ungaro-habsburgic sub care a trăit Ardealul până la unire, mecanism care era cristalizarea în fapt a concepției de guvernare a conducătorilor unguri, ușor poate deduce felul de a vedea al acestor conducători cu privire la sfera de atribuțiuni a fiecărei puteri care intra în compunerea suveranității naționale a Statului, a celui stat polietic și poliglot; ușor poate constata lipsa de covârșitor prestigiu ce protipendada unguerească deținătoare a destinelor statului acorda puterii judecătorești. Și încă ușor poate constata și explica enorma importanță ce se acordă în schimb autorității administrativ-polițienești. Sub regimul acesta mai mult respect insufla cetățeanului din fosta Ungarie sergentul de stradă, care, sub imperiul dispozițiilor unguerești, putea determina imediata amendare a cuiva, de cât procurorul. Viața socială în angrenajul ei bazat pe multiple cerințe de forme sacramentale și stereotipe, — notă care de altfel o avea și încă o are și azi distribuirea justiției, — se rezemă în prim rând și în cea mai mare parte pe puterea executivă.

De aceea se poate constată, ca rest al acestor vremuri și azi faptul că cetățeanului din Ardeal, când i se spune că e dat pe mâna parchetului, nu-i pare lucru îngrijorător, în timp ce când i se comunică că este chemat la poliție, începe să tresară, să se transfigureze și să se gândească dacă nu cumva se simte în vină cu ceva. Roluri inversate față de ceace este în Vechiul Regat.

Care a fost repercusiunea acestei situații? Repercusiunea a constat în aceea că înșiși juristii, magistrații și avocați, nu erau pătrunși de acel suflu sacerdotal al judecătorului asigurator al onoarei, averii și libertății omenești, adică mai bine zis nu erau conștienți de împlinirea rolului ce-l îndeplinea corpul judecătorească și adevăratul spirit al justiției, noțiuni care în Vechiul Regat se pot observa într'un grad atât de mare. Înțeleg că nu era conștienți și pătrunși în măsura în care aceste noțiuni se găsesc în România Veche, nu că acestea le lipseau cu totul. Această stare de lucruri era o repercusiune iminentă și de neînlăturat, a felului de a vedea datorită conducătorilor față de puterea judiciară; această stare nu era imputabilă magistraților și avocaților. Eră situația dela cauză la efect. Aceasta înainte de 1918.

Această repercusiune a avut și ea la rândul ei consecințe în fapt. Consecințele constau în acele maniere, în acele embleme, ca să le zic astfel, impresionante pentru noi cari am venit din Vechiul Regat în Ardeal, pentru noi, produsul altui spirit și altei mentalități, maniere care încă nu au dispărut din instanțele judecătorești din aceste părți.

Să enumăr câteva din aceste maniere, din aceste embleme:

Lipsa de solemnitate în distribuirea justiției a fost ceva curent în Ardeal. Cel puțin la instanțele inferi-

oare. Magistratura unguerească parcă nici nu ar fi știut că judecătorul, când împarte dreptatea, îndeplinește un imens rol, că oficiază un serviciu ca și preotul în biserică. Așa se explică de ce la instanțele judecătorești din această parte a țării se văd avocați, și nu puțini, cari intră în sala de ședință în timpul judecării proceselor cu paltonul pe umeri, înaintează la bară cu pălăria în cap și țigară în gură pentrucă, abia după ce i se atrage atenția de judecător, dacă și acesta este din Vechiul Regat, să binevoiască a lua ținuta cuviincioasă.

Nu arareori li se pare foarte greu, cu totul neobișnuit, să se ridice în picioare când se adresează instanței de judecată, după cum nu arareori se întorc cu spatele către magistrat, stând astfel timp îndelungat.

Așa se explică de ce numai în ținuturile alipite, și cu deosebire în Areal, se văd apeluri, contestații, recursuri, etc. redactate de avocați în termenii cei mai injurioși, neînchipuit de ofensători la adresa magistraților a căror soluție o atacă. Calificările revoltător de jignitoare abundă. Și ceace este mai impresionant este că aceiași termeni îi reeditează oral în ședință publică adoptând o atitudine lipsită cu desăvârșire de cel mai elementar respect, de cea mai simplă bună cuviință cu care nu se poate trata o persoană oricât de modestă, necum un membru al corpului judecătorească investit cu o atît de mare atribuție.

Intreb: acestea sunt maniere care dovedesc o superioară atmosferă ce trebuie să existe într'un for de judecată? Acestea dovedesc profundă conștiință și adâncă pătrundere a spiritului de justiție? Acestea dovedesc prestigiul cu care s'a înțeles sub regimul maghiar să se învalue funcțiunea de distribuitor al dreptății?

În Vechia Românie nu se concepe apoi ca un avocat — oricât de mare stea ar fi el, de care stele Ardealul este cam lipsit — ca în mijlocul ședinței să vină înaintea masei judecătorilor și să-i întindă mâna unuia din magistrați, fie spre a i se recomanda, în caz că nu l'ar cunoaște, fie pentru satisfacerea politeții de bună ziua. În Ardeal s'a crezut și se mai crede și azi, ca rest al vremurilor de care am vorbit, că dacă avocatul poate să întindă mâna judecătorului în oraș, la cafenea, ori pe stradă — lucru foarte natural — acelaș lucru poate să-l facă și în ședință publică, fără cea mai mică jenă.

Intreb: această manieră denotă atmosfera solemnă care trebuie să fie într'o instanță judecătorească?

Dar nici magistrații, produs ai școalei și mentalității judiciare unguerești, nu se lasă mai prejos, din acest punct de privire, față de colegii lor avocați.

Nu mai în această parte a țării s'au văzut — acum se văd mai rar, totuși se văd — magistrați venind la Tribunal în cisme, sau în costum de vânătoare. Numai semnalez că în oraș umblă permanent astfel gătit și cu boneta de voiaj drept pălărie. Or alții, în timpul verii, sub pretext că nu pot suporta căldura, în cămăși decoltate de li se văd piepturile desvelite până la brâu, iar pardesiul aruncat numai pe umeri, comportându-se ca și cum orașul ar fi interiorul locuinței personale. În această postură intră în ședință și oficiază distribuirea dreptății. Așa se explică că încă și azi — evident că într'o măsură puțin mai mică ca acum 12 ani, dar totuși mai dăinuște acest obicei — la judecătoria și mulți judecători de la Tribunalele, între anumite ore dimineața încep să întindă pe birou în cabinetul fiecăruia, drept față de masă, hârtia în care se găsesc învelite tot felul de preparate de carne (sa-

lam, cârnați, șuncă, etc.) și încep să mănânce, transformând cabinetul, prin mirosurile tuturor acestora, într-o sală de restaurant.

Aceasta nu este atmosferă de instanță judecătorească, acestea sunt maniere care micșorează prestigiul.

Juriștii din Ardeal nu posedă noțiunea fastului și aureolei grandioase ce trebuie să fie într-o sală de ședință sau într'un local în care se împarte dreptatea.

Cât de departe a fost Ardealul judecătorească și sub aceste raporturi față de Vechiul Regat!

Se poate mări lista acestor embleme urâte care arată cam în ce atmosferă se obișnuia să se officieze distribuirea justiției sub regimul unguresc. Sunt multe și care mai de care mai nepotrivite cu instituția judecătorească.

* * *

Au venit după unire multe elemente din Vechiul Regat. Aceste elemente, evident, au rămas adânc impresionate de aceste maniere ce se practicau în așa fel, de parcă ar fi fost ceva normal. Și au reacționat. Fiecare după temperamentul său, cu mai mult sau mai puțin tact, după priceperea fiecăruia. Fapt este că azi, după 12 ani, se poate constata o ameliorare. Mai este însă de făcut. Este locul să accentuez un adevăr, anume că din această cauză, a introducerii atmosferei rigide și solemne, cum stă bine justiției ca și din cauza silințelor de a se da instanțelor judecătorești caracterul românesc, nu puține au fost amărăciunile ce au avut de îndurat magistrații „regășeni”. Silințele lor pe lângă că ținteau la înlăturarea acestor vestigii dezonorante pentru un for judecătorească, spre a întronă o atmosferă românească, aidoma cu cea din Vechiul Regat dar erau îndreptate în orice sens, unde această întronare era cu puțință. Așa spre ex. mulți s'au străduit să dea discuțiilor ce au loc cu prilejul judecării proceselor un colorit asemănător celui al instanțelor dela care veniseră. Fiindcă și sub acest raport debaterile litigiilor în această parte a țării se prezintă sub o formă cu totul rudimentară, fără a prezenta vreun real ajutor deslegării procesului. Și lupta aceasta a lor le-a pricinuit, cum am zis, multe neazuri. Dese au fost cazurile, cu regret trebuie să semnalăm aceasta, când organele superioare nu au văzut clar în ce privește aceste străduințe ale magistraților Vechiului Regat veniți în Ardeal. De multe ori acești magistrați cari aduceau o silință nobilă, românească și demnă pe lângă o mare experiență profesională, în loc să fie încurajați în pornirile lor, au fost loviți din motive pe care nu le putem așterne pe hârtie, fiindcă ne repugnă natura lor, spre satisfacția unguirilor.

Din cele arătate până aici, la care dacă adăugăm și împrejurarea că în această parte a țării, după 12 ani, se judecă tot după legile ungurești și austriace, reese și se explică de ce la instanțele judecătorești de aici mai dăinuiește într-o măsură destul de apreciabilă atmosfera ungurească, atmosfera vremurilor când Ardealul era subjugat.

* * *

Și acum în legătură cu cele de mai sus o întrebare se impune:

Ce s'a făcut pentru înlăturarea acestor scăderi care dau atmosferei judecătorești un caracter de bagatelizare, un caracter de comun, când acest caracter trebuie să fie cu totul din contra? Și dacă s'a făcut ceva, cine a contribuit la aceasta și în ce măsură?

Magistratura țării din aceste părți se compune din trei feluri de elemente: din elemente românești din Ve-

chiul Regat, din elemente românești băștinașe din Ardeal și din unguri sau alți minoritari.

Pentru respectarea adevărului, este de afirmat că din aceste trei elemente, numai primul element, magistrații veniți din Vechiul Regat, au luptat și luptă pentru intronarea unei atmosfere sub raportul îndepărtării celor semnalate mai sus, ridicate ca nivel, astfel ca să se apropie până la egalare cu atmosfera instanțelor din Vechiul Regat.

Este explicabilă atitudinea minorităților când doresc ca nimic să nu se schimbe sub nici un raport.

Este explicabil și faptul că colegilor noștri ardeleni cari cum am spus, au crescut și s'au format într'un astfel de mediu de obiceiuri, să li se pară curioase silințele magistraților veniți din Patria-Mamă de a înlătura toate aceste vestigii nepotrivite cu prestigiul și atmosfera ce trebuie să radieze o instanță judiciară pentru ori și cine pe care nevoie vieții îl sillesc să apeleze pentru asigurarea liniștii și onoarei lui și a alor săi la oficiul justiției. Este explicabil. Nu este însă explicabil pentru aceștia adoptarea unei atitudini opuse tendințelor de unificare și de intronarea spiritului și mentalității pur românești prin înlăturarea acelor urme care trebuie să dispară repede, cât mai repede.

O perfectă comunitate de vederi trebuie să existe între aceste două elemente românești menite să conlucreze împreună ca, cu forțe unite să realizeze țaria justiției naționale și prin ea țaria acestui Stat român, încheșat cu atâtea neazuri. Să se înțeleagă de oricine că numai această țarie nu este servită, nu este ajutată, când s'ar constata că elementele acelui neam, neamul nostru românesc, nu s'ar ajuta reciproc întru realizarea acelui scop, care este și al unora și al altora; să se înțeleagă că prin această neconlucrare în direcția amintită prin opunerea dârje, dacă ar exista o asemenea opunere, din partea elementului românesc din Ardeal, prin forța lucrurilor s'ar realiza spectacolul infricșetor de dureros al unei perfecte înțelegeri între unguri și ceilalți minoritari cari au tot interesul — un interes rău înțeles — al menținerii, a tot ce poartă pecetia spiritului lor, și între foștii lor subjugăți, românii noștri, cari au avut atât de mult de suferit din partea acestora.

Juriștii minoritari sunt obligați de un principiu bazat pe cea mai simplă rațiune de a primi atmosfera aceea înaltă sub toate privințele cu care poporul român liber, conștient de măreția rolului puterii judecătorești, a înțeles să înconjoare o autoritate judiciară. Și să se simtă bine într-o astfel de atmosferă. Căci cu ajutorul lor sau fără acest ajutor, această atmosferă se va întronă și în această parte a țării.

Iar juriștii noștri români, băștinașii acestor ținuturi, vor trebui, căci le poruncește superiorul interes național și de înaltă demnitate profesională, la care fără îndoială țin, să se pună de acord cu frații veniți de aiurea și să-i secondeze pe aceștia întru realizarea spiritului, mentalității și atmosferei pur românești.

O eventuală discordie între ei costă atât de scump. Iar cei ce ar nutri această discordie și-ar asuma o grea răspundere.

Organele de control ale Ministerului cred că ar trebui să-și îndrepte activitatea când își exercită atribuțiunile și în acest sens al întronării unei atmosfere ridicate, cât mai ridicate, cu înlăturarea acelor vestigii necompatibile cu o instanță judecătorească.

ALEX. ȘTEFĂNESCU,

Consilier la Curtea de Apel Tg.Mureș

EXECUTĂRILE SILITE ÎN ARDEAL

Nemulțumirile din nordul țării au fost provocate între alte cauze și din pricina executărilor sentințelor judecătorești fapt ce a determinat pe d-l Ministru al Justiției ca prin circulara din August să dea îndrumări instanțelor în privința felului de a proceda în asemenea ocaziuni.

În rezumat nemulțumirile erau provocate prin faptul că instanțele ar acorda cheltueli de executare exagerate care întrec uneori chiar valoarea creanței urmărite; că s'ar ordona cu prea mare facilități ridicarea obiectelor sechestrate și darea lor în păstrarea unor sechestrii; că s'ar acorda avocaților onorarii mari pentru lucrările de executare fără să se justifice întrucât intervenția lor e necesară; și că în fine la cheltelile de executare se adaugă taxe de portărei deși executarea se făcea prin judecătoria respectivă.

Prin circulara bine venită a d-lui Ministru al Justiției se iau anumite măsuri care să atenueze rigorile legii de execuție, fixându-se anumite norme în privința modului efectuării execuțiilor; în ceea ce privește taxele de portărei când executarea e făcută prin judecătoria, și în fine în ceea ce privește stabilirea onorariilor avocaților. O asemenea circulară ar fi tot atât de bine venită și în Ardeal unde situația debitorilor nu e mai fericită atunci când urmează a fi executați.

Și această situație nu e datorită instanțelor care ar proceda cu ușurință când e vorba de executări, ci e fatală atâta timp cât în Ardeal e în vigoare legea de execuție din 1881 a foștilor ocupanți și când tariful avocaților e altul decât cel din vechiul regat. Din moment ce instanțele aplică aceste dispozițiuni, și sunt obligate să le aplice căci aceste sunt în vigoare aci, constatările d-lui Ministru al Justiției din circulara din August, sunt inevitabile.

În legislația Ardeleană există principiul că acel ce perde procesul sau ocazionaază o executare, suportă toate cheltuelile pricinuite (art. 425 pr. civ. și 27 leg. execuțională). Principiul e echitabil, atât numai că echitabil e și faptul că cheltuelile să reprezinte suma strict necesară efectuării lucrărilor. Ținând seama de acest principiu nu e de mirare că în anumite cazuri, mai ales când e vorba de creanțe mici, cheltuelile să întrecă cu mult însăși valoarea creanței.

Iau un exemplu dintr'un dosar. O executare pentru 225 lei capital și 100 lei cheltueli de judecată. S'a făcut sechestrul prin judecătoria cerându-se stabilirea următoarelor cheltueli: speze de intervenție 480 lei, transportul 120 lei, timbrul 37 lei, taxa portăreilor 30 lei, imprimat 15 lei; total lei 682, numai pentru sechestru.

Ce se poate reduce din aceste cheltueli? Cererea de execuție conform tarifului e 30 lei, diurna avocatului, reprezentant al creditorului, conform aceluiaș tarif e 300 lei; deci în loc de 480 rămâne 330 lei; scăzându-se diferența de lei 150 la care se adaugă și cei 15 lei ai formularului, tot rămân speze de sechestru 517 lei, sumă destul de respectabilă datorită faptului că avocatul are drept la cei 300 lei diurnă, și are acest drept ori de câte ori creanța de urmărit este superioară sumei de lei 50 (art. 27 al. fin. leg. de ex.). Care ar fi vina instanței că la un sechestru pentru 225 lei a stabilit cheltueli 517 lei? Absolut nici una.

Am dat acest exemplu pentru a arăta că cheltuelile

de judecată în Ardeal apasă și sărăcesc populația și aceasta datorită legilor locale.

Găsim foarte întemeiată părerea că prezența avocatului e inutilă la executările de mică valoare, dar până la modificarea art. 27 din legea execuției, nu i se poate refuza diurna decât atunci când creanța e mai mică de 50 lei, minimum care ar trebui mult ridicat. Socotim apoi că și în Ardeal ar trebui desființată taxa de portărei atunci când executarea se face prin judecătoria. Încă ceva: delegatul judecătorec — grefierul — are drept la 200 lei diurnă pe zi atunci când face executările. Pentru ce? El nu-și îndeplinește cu această ocazie decât serviciul pentru care e salariat. În vechiul regat executările sunt făcute de către judecătoria de ocoale asistați de grefieri și ei nu primesc nici un fel de diurnă, iar salarizarea tuturor e aceeași. Pentru ce un debitor din Brașov ar plăti diurnă funcționarului ce-l execută, iar un debitor din București, nu? Nu suntem în aceeași țară?

Altă cauză care ridică enorm cheltuelile de judecată e sistemul întocmirii tarifului minimal al avocaților. Spre deosebire de tariful din vechiul regat, cel din Ardeal e stabilit pe acte izolate, deși ele formează un singur tot. Astfel în tariful din regat, pentru un proces de 2000 lei la judecătoria, se prevede un onorar global de 10%, adică 200 lei. În Ardeal acelaș proces costă: consultația 140 lei, acțiunea 170, desbaterea de constituire 135, desbaterea fondului 170; total deci 615 lei. Fiecare amânare costă 75 lei iar dacă e nevoie de o ceretare la fața locului spezele se urcă cu 300 lei diurna avocatului.

Deci în Ardeal un proces e tarifat de cel puțin 3 ori mai mult ca în vechiul regat!

În ce privește executările, diurnele stabilite avocaților sunt cu mult prea mari: 4000 lei pentru efectuarea unui sechestru când creanța e de una sută de mii. Mai e ceva: un avocat face trei executări într'o zi la 3 debitori diferiți, are atunci pretenția să i se acorde 3 diurne. Socotim că lucrul, chiar dacă e conform tarifului e complet inechitabil, avocatul având în acest caz dreptul numai la diurna cuvenită totalului sumelor urmărite în acea zi; față de debitori suma împărțindu-se proporțional cu creanțele fiecăruia.

Chestiunea inechității actualului tarif ar trebui să preocupe în primul rând chiar pe avocați căci iată ce spune profesorul Jean Appleton în al său „Traité de la profession d'avocat": „Par un rare et heureux privilège, les intérêts de notre profession se confondent avec ceux des justiciables; plus la Justice sera honorée et triomphante, plus notre profession en recueillera d'honneur et de profit. Si nous voulons nous rapprocher du justiciable lui ouvrir plus largement la porte de nos cabinets, le suivre de plus près dans les difficultés de son existence, ce n'est pas dans un intérêt de lucre; c'est dans son propre intérêt, pour qu'il puisse trouver toujours à sa portée le conseiller instruit, honnête et indépendant qu'il ne sait pas toujours discerner des plus louches praticiens. Si nous souhaitons une meilleure organisation du travail professionnel, une association possible avec un ou plusieurs confrères ce n'est pas seulement parce que la dignité de notre vie en sera accrue, la sécurité de notre avenir renforcée, la paix de nos vieux jours assurée, c'est aussi et surtout parce que nous y voyons pour le justiciable une précieuse économie de temps et d'argent.”

Materialismul timpurilor actuale și practicele im-

prumutate de la cotropitorii de eri să fie oare atât de puternice încât să întunece frumusețea ideilor de mai sus?

Cernatu, 5 Septembrie 1930.

AL. KOSTACHI
Judecător

Despre istoria dreptului penal român și istoria dreptului penal în genere

Instituțiuni penale din timpul lui Ion Gh. Caragea

Vechimea legii penale nu trebuie socotită după numărul anilor trecuți, ci trebuie raportată la vârsta poporului, la condițiunile lui de viață. În țara noastră, care și-a început o viață de sine stătătoare abia în a 2-a jumătate a secolului XIX-lea, legi vechi însemnează toate acele ce au existat până la unirea principatelor române (1859).

Așa dar, pentru alte țări: Franța, India, China, Italia o astfel de lege, din sec. XIX-lea nu însemnează lege veche, așa cum le socotim noi și pe cele din prima jumătate a sec. XIX-lea.

În țările românești, începând dela Matei Basarab și Vasile Lupu și-au făcut aparițiunea legi, datorită mai mult a influenței din orient. Moravurile din trecut neamului nostru, cu obiceiurile ce au existat și 'n judecata diferitelor pricini au fost bine însemnate în cronică. Chiar istoricii noștri au dat mare atențiune sistemelor de judecată, ce au existat în trecut.

În secolul al XIX-lea tiparul fiind și la noi mai răspândit, legile au fost tipărite în mai multe exemplare din cari se păstrează și astăzi.

Texte din legile ce au existat în sec. XVIII-lea și XVIII-lea nu avem, decât numai într-o foarte redusă măsură.

Despre aceste legi vechii s'au ocupat mulți Români. Se poate cită în privința aceasta Boerescu (1), Brezoianu (2), Longinescu (3), Peretz (4).

Referitor la istoria dreptului penal român avem mai puține încercări.

În direcțiunea aceasta, pe lângă alte lucrări — se pot arăta câteva mai noi, datorită D-lor I. C. Filitti și I. Suchianu (5), Angelescu (6), lucrări cari fragmentar au privit evoluția dreptului penal la noi.

1) Boerescu scoase în 1875 a 2-a ediție din „Codicele Române” sau „Colecțiune de toate legile României. În acest volum se găsesc trimiteri la vechile legi, ce au existat în țările noastre.

2) I. Brezoianu a publicat „Reformele Românilor” (în 734 pag.) în 1864, cuprinzând legi și regulamente după 1859. Totuș se poate constată și din opera lui Brezoianu, că aceste legi purtau pecetea trecutului. Nu se referă însă la dreptul penal propriu zis.

3) Șt. Longinescu: „Legi vechi românești și isoarele lor” (vol. I, 1912). Această lucrare a d-lui profesor Longinescu se referă mai ales la dreptul civil.

4) Peretz, scrise „Istoria dreptului român (vezi vol. I, 1915, pag. 664).

5) Au publicat: „Contribuții la istoria justiției penale în Principatele Române” (vezi „Revista de drept penal No. 1—2, Ianuarie 1928, pag. 41—108). E un studiu serios.

6) C. C. Angelescu publică: Pedepsa cu moartea la Români în veacul al XIX-lea.

Tot în jurul acestor legi vechi au scris toți profesorii noștri dela facultățile de drept, iar dintre penaliștii contemporani, prof. universitari: d. d. Iulian Teodorescu și Traian Pop, în cursurile predate. La fel, doctorarii și adnotatorii noștri, din când în când, se mai referă și la legile vechi.

Aci — noi privim — o lege relativ veche, de la 1818.

Legea lui Caragea

S'a lucrat la ea 2 ani: 1816—1818. Din această lege ne preocupă acea parte referitoare la justiția penală. Legea e globală și se întinde la toate pricinile ce ajung să fie terminate prin judecată.

Legea lui Caragea e împărțită în 6 părți.

Partea 5-a și a 6-a prezintă pentru penaliști mai mult interes, căci ea privește faptele penale. Redăm textul, cu cuvintele, pe cari le-am găsit. Iată (1):

Pentru omor (2)

1. Omul este, sau mai înainte cugetat, sau necugetat

2. Mai înainte cugetat omor se zice, când îl face ucigașul cu gând de a omori și necugetat cel împotriva.

3. Cine va face omor cugetat, singur sau împreună cu altul, să se omoare.

4. Omul cel necugetat, după întâmplări micșorează sau mărește vina, adică:

a) Cine va omori apărându-și viața de primejdii, nevinovat este.

b) Cine fiind copil mic, sau nebun, sau zmintit la minte va omori, nevinovat este.

c) Cine asvârlind ceva cu nebăgare de seamă, va omori, să rescumpere cu bani omorul dela rudele celui omorât.

d) Cine din beție va omori, de va fi sărac, să se bată și să se osândească la surghinime de 3 ani; iar de va fi bogat, să rescumpere cu bani, omorul dela rudele omorâtului, și iarăși să se osândească la surghinime asemenea.

e) Care la mânie lovind va omori, de va fi lovit cu armă, și tăind, sau săgetând sau împungând, sau împușcând va omori să se omoare; iar de nu va lovi cu armă și va omori, să se pedepsească ca ucigașul la beție.

CAPITOLUL II

Pentru tâlhari

1. Tâlhari sunt câți înarmați ies înaintea oamenilor sau îi pândesc la drumuri, sau năvălesc la locașurile lor și-i jăfuesc, și-i despoaie.

2. Câți tâlhari se perind, să se omoare.

3. Câte lucruri jefuite se găsesc la tâlhari să se cerceteze a le cui sunt și să se dea stăpânului acelor lucruri.

4. Câte lucruri, jefuindu-le tâlharii le vor vinde, de se va dovedi că cumpărătorul, știind că vânzătorul era tâlhar, sau că lucrurile erau de hoție, le a cumpărat să le piarză și să le ia stăpânul lor; iar de se va dovedi că neștiind cumpărătorul le-a cumpărat, atunci stăpânul lucrurilor să-i plătească pe jumătate prețul cumpărătorii și să le ia; apoi amândoi să se despăgubească

1) Folosim textul, din ediția 1905, publicată de Dem. Stoienescu, la Craiova.

2) Legea citată, partea cincea intitulată: „Pentru vini”.

din averea tâlharului (de va avea ceva) luând adică stăpânul lucrurilor jumătatea prețurilor ce a dat și cumpărătorul jumătatea ce a pierdut.

5. Câți se vădesc gazde de tâlhari, să se cerceteze, și când siliți fiind de frică primiau pe tâlhari și-i tănuiau să se ierte iar de nu să se osândească la ocnă în soroc de 5 ani.

CAPITOLUL III

Pentru furi

1. Fur zicem celui ce fură, adică ia pe ascuns.

2. Cine va fura dela om particular, să se dea pe târg cu bătaie, să plătească ce a furat, și să se închiză la pușcărie un an.

Când tot acela va fura de la al doilea, să se dea prin târg cu bătaie, și să se osândească la ocnă pe 5 ani.

3. Câte lucruri se vor vinde de furi la alții și le va cunoaște, stăpânul, să se urmeze la acelea ca și la cele jefuite de tâlhari.

Gazda de furi să se pedepsească ca furul.

5. Furul de lucruri sfinte din biserică, să se osândească ca și cel ce fură dela particulari, dar mai strânic, și gazdele lor asemenea; iar cele furate și vândute, unde se vor găsi, să se ia fără de plată.

6. Furi de lucruri domnești și obștești să se osândească ca și furi de lucruri sfinte.

CAPITOLUL IV

Pentru mofluzii mincinoși

1. Cei ce fac mofluzie fără a fi furi se socotesc și sunt.

2. Câți se vor dovedi mofluzii mincinoși să se osândească la pușcărie un an, să li-să vândă averea și să se plătească împrumutătorilor.

3. Tovarășii mofluzilor mincinoși, adică câți ne împrumutându-i se arată de împrumutătorii și se dovedesc mincinoși, sau câți împrumutându-i mai puțin, se arată împrumutători cu sume mari, sau câți lăinuesc lucrurile lor prin știință, sau le-au cumpărat cu economie, aceia să se pedepsească cu plata de bani, adică cât nu se ajunge din averea mofluzilor spre plata împrumutătorilor celor adevărați, acea lipsă să se pue de la dâșii și să o îplinească.

CAPITOLUL V

Pentru plastografi

1. Plastografi zicem celor ce fac scrisori mincinoase sau de tot sau în parte.

De tot mincinoase scrisori sunt în câte pecețile sau iscăliturile sunt mincinoase.

2. În parte mincinoase sunt în câte cuvântul celor scrise, sau împreunarea slovelor, sau slovele, sau numerile, sau veleatul sau ziua sunt drese sau rase, și în locul lor scrise altele.

3. Câți fac iscălitura domnească sau pecetea, să li se taie mâna; câți dreg cuvinte ori sloviri, ori slove, ori numere, ori veleat, ori lună, ori zi, din scrisori domnești să se osândească la ocnă în soroc de cinci ani.

4. Câți fac zapise mincinoase de datorii particulare, să plătească îndoit din aceea ce era să câștige cu zăpăsul cel mincinos.

5. Iar câți vor arăta cărți mincinoase prin neștiință și se va dovedi că nu le au știut de mincinoase, aceia sunt nevinovați.

CAPITOLUL VI

Pentru martori mincinoși

1. Câți se vor dovedi martori mincinoși să se dea prin târg bătându-se, și să se treacă în condicile judecătorilor.

CAPITOLUL VII

Pentru prepuitori sau pârători

1. Prepuitori se cheamă cel ce pornește până la învinovățire asupra unui nevinovat.

2. Prepuitorii să se osândească la pedeapsa ce era să pătimească cel prepus, când s'ar fi găsit vinovat.

CAPITOLUL VIII

Pentru tăetorii de bani

1. Tăietorii de bani înțelegem nu numai pe cei ce taie monedă mincinoasă de tot sau în parte, ci și pe cei ce taie moneda de argint bun și adevărat sau de aur în tocmai cu care umblă.

2. Câți se vor vădi tăetorii de bani, să se osândească la moarte.

CAPITOLUL IX

Pentru necinstitori

1. Necinstitorii necinstesc sau cu cuvântul sau cu fapta.

Cu cuvântul necinstesc înscris, sau prin grai ocărau în multe chipuri.

Cu fapta necinstesc bătând sau altceva spre necinste făcând.

2. Mărimea necinstei se socotește:

a) După felul ei: Precum când bate cineva mai mult necinstește de cât când ocărăște.

b) Din închinarea caracterului ce are cel ce necinstește către cel ce se necinstește.

Precum când fiul necinstește pe tatăl său, mai mult greșește decât când ar necinsti pe altul; și când sluga sau robul va necinsti pe stăpânul său, și când un particular va necinsti un boer sau judecător și celelalte.

c) După locul unde se face necinstea.

Precum când se va necinsti sau judecătorul în locul dregătoriei sale, unde își îplinește datoria sa, sau judecă; ori preotul unde slujește și celelalte.

3. Necinstitorul să se pedepsească după mărimea necinstei (§ 2).

4. Feluri de pedepse pentru necinstitori sunt: dare de bani, bătaie, închisoare, surghiune, care să se osândească cum, și unde, și când va găsi cu cale judecătorul.

5. Cel ce după ce s'a necinstit, se va împăca cu necinstitorul sau se va învoi, nu e slobod să mai jeluiască pentru acea necinste.

CAPITOLUL X

Pentru prea curvie

1. Numai bărbatul, iar nu altul, este volnic să pornească fără de preacurvie asupra femeii, și numai femeia asupra bărbatului.

2. Când după curvie se va împăca bărbatul cu femeia sa cea curvă, nu mai poate aduce pâră asupra-i pentru acea curvie.

3. De se va dovedi că bărbatul, ce aduce pâră de preacurvie asupra nevastei sale i-a fost mijlocitor, nevasta să fie apărată.

4. Când muerea se va dovedi prea curvă sau bărbatul ei prea curvar, să se pedepsească precum s'a zis (vezi pentru căsătorie, cap. 16 art. 43).

5. Cine curvește cu muere măritată să se osândească la surgiunie în soroc de doi ani.

Adaus. Pentru stricăciune

1. Care din știință, sau cu neștiință, sau cu greșală va aduce stricăciune altuia, este dator a răspunde stricăciunea.

2. Care ține în silnicie lucru străin, se îndatorează să-l întoarcă stăpânului.

3. Care va răni om sau dobitoc, este dator să plătească cheltuiala vindecării.

4. Care va omori dobitocul altuia, este datorul prețul acelu dobitoc.

5. Când dobitocul cuiva va face vreo stricăciune, stăpânul dobitocului este dator a o răspunde.

De va strica vreun dobitoc bucatele cuiva, stăpânul dobitocului să plătească paguba stăpânului bucăților, dând și vornicelului gloabă:

a) Bani cincizeci când se va întâmpla să fie dobitocul rămător.

b) Bani patruzeci, când va fi cal sau bivol.

c) Bani douăzeci, când va fi bou sau vacă.

d) Bani zece, când va fi oae sau capră.

7. Când va tăia cineva copaci roditori sau neroditori fără de știrea stăpânului său, el să plătească stăpânului prețul copacului îndoit.

Din Cartea 6-a

11. La prigonirile politicești, pârâșul să meargă unde se află pârâtul cu locuința, sau unde petrece mai mult, și acolo să-l tragă în judecată.

Adică pârâșul Bucureștean pe locuitorul Craiovean să nu-l tragă în judecată la București ci la Craiova; afară numai dacă Craioveanu petrece adese ori și în București, ș. c. l.

12. Iar la pricinile criminale, ori unde va găsi pârâșul pe pârât să-l tragă în judecată.

13. Când pârâtul se va chema la judecată pentru prigoniri politicești, să meargă îndată.

14. Pentru pricinile politicești, să nu se cheme la judecată pârâții:

a) Când se află la biserică de se închină.

b) Când cu adevărat sunt bolnavi.

c) Când se duc în trebi domnești (afară numai de se va da jalbă către domniei și se va porunci într'adins să rămâie și să se judece).

d) Când petrec mort la groapă.

e) Când jelesc vreun mort rudă, în nouă zile ale jalei.

f) Când sunt în treaba lucrărilor pământului.

Adică toată luna lui Aprilie și a lui Iulie, și dela 15 a lui Septembrie și până la 5 ale lui Octombrie.

15. Când pârâtul pentru prigoniri politicești se va chema și nefiind oprit de nici una din zilele întâmplărei (§ 14, nu va veni la judecată, judecătorii să-i dea soroc de cinci zile;

Și când nici atunci fără de nici o pricină nu va veni, să-i osândească, lipsind, la câte jăluște pârâtul.

16. Când în prigonire politicească lipsește pârâtul, judecătorii să-l înștiințeze și să-i poruncească să vie, dându-i soroc analogon după depărtarea locului; iar

de nu va veni la soroc și nu va da răspunsul din ce pricină n'a venit, să i se dea al doilea acelaș soroc, și de nu va veni nici atunci, să se osândească lipsind.

17. Cei ce se pârâse pentru pricină de vinovății, să nu aibă hărăsirea numitelor privilegii (§ 14) ci precum se va întâmpla să se tragă cu deasila la judecată.

18. Când pârâtul se va înfățișa la judecată pentru prigonire politicească, și auzind pâra cea pornită asupra-i, va cere soroc ca să se gătească de răspunsul împotriva, atunci să i se dea negreșit.

19. La prigonire politicească, când pârâtul va voi mai înainte la judecată să se invoiască cu protivnicul său, slobod este.

20. La prigonire politicească, când părțile prigonitoare în judecată fiind, se vor invoii, să le întărească invoiala de către judecători.

Din textul articolelor citate se observă bine sistemul de represiune de atunci.

Despre furt

Se ocupă cap. III (cartea V) și spune că, „să se dea prin târg cu bătae, etc.”. Prin urmare bătaia era legiferată, lucru ce-l cu totul opus sistemului actual. Dar totuș — trebuie să remarcăm că bătaia legiferată în legiuirea lui Caragea — ar veni mult mai blândă față de furturile de mai înainte.

E deci un progres ce-l face noua lege din 1818

Despre competență

În legea lui Caragea se spune: „La prigonirile politicești, pârâșul să meargă unde se află pârâtul cu locuința sau unde petrece mai mult și acolo să-l tragă în judecată” — aceasta în materie de „prigoniri politicești” pe când în materie criminală: „iar la pricinile criminale, ori unde va găsi pe pârât să-l tragă în judecată: (art. 12 part. 5).

Se face dar o deosebire între zisele procese „politicești și cele criminale”.

În actualul sistem se știe că, competența de judecată e în procesele civile:—pentru imobile unde se află mobilele, pentru celelalte, de diverse specii, în genere la locuința celui chemat în judecată, iar pentru faptele penale judecata se va face la instanțele judecătorești din locul unde s'a petrecut faptul.

Altă caracteristică

În art. 12 (cartea) găsim câteva norme, când anumiți pârâți pentru pricină politicești, să nu fie chemați în judecată și anume:

a) Când se află la biserică de se închină;

b) Când cu adevărat sunt bolnavi;

c) Când se duc la trebi domnești, etc.;

d) Când petrec mort la groapă;

e) Când jelesc vreun mort rudă, în nouă zile ale jalei;

f) Când sunt în treaba lucrărilor pământului. Din aceasta se observă că, în timpul lui Caragea se dădea mare atenție timpului de rugăciune și cultului pentru morți, muncă. Să nu se facă însă confuziune, căci acest articol nu se referă și la faptele penale (delictele și crimele, după noțiunea actuală).

Totuși în legătură cu întregul nostru sistem juridic din zilele noastre, legiuirea lui Caragea pare a fi alcătuită sub o influență mai mult a bisericii.

De pildă: „omul să nu fie chemat la judecată, când se află în biserică, ori duce la groapă un mort, sau je-

lește o rudă", se datorește faptului că, la alcătuirea legii au luat parte și fețe bisericești (mitropolitul, episcopi).

Legea lui Caragea (1) nu-i grevată de vreo influență științifică. Ea păstrează ritmul vieții românești, cu gradul ei de civilizație și de credințe, din acea vreme: 1818. E o lege dreaptă și cu concepțiuni ce marchează un pas înainte (2).

Se mai poate spune că-i mai unitară, decât aceluia care i-au urmat în Moldova și Muntenia.

Legi vechi și 'n alte țări

Numai în treacăt e potrivit a arăta și din legile vechi, în alte părți, cu cele dela noi.

Legile vechi penale în alte părți au fost colecționate și mulți s'au preocupat în a le studia.

Pentru istoria dreptului penal, acele legi au prezentat mai mult interes, decât acestea dela noi. Apoi țara noastră, care de puțină vreme a avut o emancipare juridică, n'a putut să determine în așa scurt timp o emancipare juridică. În alte părți, în direcțiunea aceasta s'a făcut mai mult. Și nu fără admirațiune se consultă acele tratate despre vechile sisteme penale, de cu mii de ani în urmă. Din aceste tratate se pot cita, în primul rând: Andreozzi, care publică la Florența, în 1878, lucrarea: *Le leggi antiche cinesi*", apoi Clavigero, care publică: „*Storia antica del Messico*” la 1780; Abegg: „*De antiquissimo Romanorum jure criminali*” (1823).

În afară de acestea, tot în prima linie — ca importanță, mai sunt: Azumboya care publică: „*La Grèce ancienne* — (Paris — 1906); Gaetani publică: „*Studii di storia orientale* — la Milano (1911); Manzini scrie: „*Il diritto criminale nella più antica legge consociata*”, care apără la Torino (1903).

Curent se citează mai ales: Thonissen (3), Momsen Nani (4).

Din bibliografia notată se observă că, în ceia ce privește istoria dreptului penal, s'au depus eforturi și că avem suficiente lucrări.

Însă și penalistul, înainte de a fi penalist, aparține unei națiuni și chiar dacă, pentru dreptul penal în genere, istoria dreptului penal român, n'ar prezenta interes, pentru noi Români, trebuie să existe un interes și din contribuțiile câtor mai mulți se va putea alcătui această istorie (5).

1) D. Profesor Iulian Teodorescu, în Cursul de drept penal” (Partea generală) face o schemă a vechilor legi românești și susține același lucru despre legea lui Caragea.

2) Ionescu-Muscel: „Dreptul penal în România” („Pandectele Române”, No. 9—10 din 1929 și No. 1—2 din 1930).

3) Thonissen a publicat: „Études sur l'histoire du droit criminel des peuples anciens”, Bruxelles 1869.

4) Nani publică: *Studii di diritto Longobardo* (Torino 1877).

5) În limba română, („Pandectele Române” 1929 și 1930), în limba franceză, „*Sur le droit pénal roumain*” publicat la Bruxelles în No. 1, 1930 din „*Revue de droit penal et de criminologie*”; în limba italiană (în No. din 8 Oct. 1929, din rev. „*Giustizia penale*” Roma) și în limba spaniolă („*El Derecho penal en Rumania*” în tomul 156, din 1930 al „*Revista general de legislación y jurisprudencia*” din Madrid), am publicat o monografie asupra dreptului penal în România, vorbind de: C. Eraclide C. Costaforu și I. Tanoviceanu, precum și de proiectul c. p. din 1928, în comparație cu codul în vigoare. În No. 2 din 1930 „*Pandectele Române*” (partea IV-a doctrina) publică studiul nostru despre opera lui: Ion I.

Acest lucru cu atât mai mult, cu cât — în această epocă studiul dreptului penal în țara noastră e destul de înflorit.

Istoria dreptului penal român nu începe odată cu existența poporului român, ci după ce au trecut năvălirile barbare, iar în timpul stăpânirilor streine. Dreptul penal în România, a suferit influența acelor stăpâniri.

Încât, un studiu aprofundat ar cere ca, paralel cu dreptul penal român, din secolele trecute, să fie cercetate și legiurile popoarelor ce vremelnic au dictat în țările românești.

Căci, așa cum se constată o influență franceză, italiană, ori latinistă în literatura noastră, la fel se poate constata și influențe streine în legiurile românești.

PETRE IONESCU-MUSCEL

Doctor în drept dela Universitatea din Roma

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 2 Decembrie 1929

Președ. D-lui OSCAR N. NICOLESCU Prim Președinte

Elena Suceveanu și a. cu D. Haricea și a.

Decizia No. 2658

Testamente. Substituție fideicomisară. Interpretarea în acest sens a clauzelor testamentare. Chestie de fapt. Art. 803 și 805 c. c.

Dispoziția dintr'un testament în care se prevede expres că, bunurile testate se lasă legatarului pentru tot timpul cât va trăi, iar după încetarea lui din viață aceste bunuri rămân la copiii lui, nu duce la concluzia sigură și necesară că, intenția testatorului a fost de a testa primului gratificat uzufructul averii, iar copiilor săi nuda proprietate, întrucât nu se prevede pentru primul gratificat sarcina de conservare și de restituire a bunurilor legate.

Astfel cum este concepută această dispoziție testamentară ea poate duce și la concluzia existenței unei substituțiuni fideicomisare deoarece aceiași avere este testată în același timp, în mod succesiv și în ordine succesorală, la persoane deosebite, cu obligația implicită și corelativă pentru primul legatar de a nu dispune în timpul vieții de averea primită și de a o remite, la decesul lui, celor de al doilea gratificați.

Instanța de fond, prin urmare, pe temeiul dreptului ei de interpretare, poate decide că, o asemenea clauză cuprinde o substituțiune fideicomisară, nulă de drept în legislația noastră.

Condeescu d. Iulian Teodorescu, Traian Pop, Carol Nesselrode, George Solomonescu, Zguriadescu, Nic. Iorgulescu, Toma Dragu, I. Neselescu George G. Maxim.

Aceste studii asupra dreptului penal în România și asupra scrierilor de drept penal de aci, sunt numai o neînsemnată contribuție, față de marea operă: „*Istoria dreptului penal român*”, ce prin fecundele și prețioasele studii, ale penalistilor contemporani va fi dat să apară în epoca noastră.

Zicem epoca noastră de oarece pentru o înțelegere mai bună a scrierilor de drept în România, am făcut o împărțire originală a acestor scrieri în trei epoci:

1. Epoca până la a 2-a jumătate a sec. XIX-lea;

2. Epoca până la războiul cel mare din 1916;

3. Epoca după războiul, în care ne găsim,

Deliberând,

Asupra recursului de față :

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că Ion Emanuel Hâncu, încetând din viață a lăsat prin testamentul său olograf cu data de 14 August, 1923, jumătate din averea sa mobilă și imobilă fiului său adoptiv Dimitrie Hâncu, — o pătrime din cealaltă jumătate surorii sale Elena Suceveanu, cu clauza expresă că, acest legat i-l lasă "pentru tot timpul cât va trăi, iar după încetarea sa din viață, această pătrime rămâne copiilor săi", — iar cealaltă pătrime a lăsat-o nepoatei sale Elena Leontinescu, în aceleași condițiuni;

Că Tribunalul Botoșani, în urma cererii legatarilor celor două pătrimi, de a se împărți averea rămasă, a ordonat, prin sentința No. 691 din 925 împărțirea ei în patru părți egale și a recunoscut fiului adoptiv dreptul la trei din aceste părți, iar moștenitorilor Elenei Leontinescu, dreptul la o pătrime, cu excluderea totală a Elenei Suceveanu și a moștenitorilor ei, motivând această soluție pe împrejurarea că, dispozițiunile din testament prin care s'a testat câte o pătrime din averea Elenei Suceveanu și Elenei Leontinescu, constituie substituțiuni fideicomisare oprite de lege, și deci nule; că însă Elena Leontinescu încetând din viață înaintea testatorului, legatul ei a devenit caduc, iar substituțiunea a rămas ca o liberalitate distinctă, și în consecință legatul făcut copiilor Elenei Leontinescu este valabil.

Că, această hotărâre fiind confirmată de Curtea de Apel Iași prin deciziunea astăzi atacată, recurenții de astăzi, moștenitori ai def. Elena Suceveanu, au formulat trei motive de casare în recursul lor; motivele I și II prin cari invoacă nulitatea pentru motive de formă a adopțiunii făcute în persoana lui Dimitrie Hâncu, au fost respinse de Inalta Curte prin decizia No. 350 din 14 Februarie 1928, iar asupra motivului III neîntrunindu-se numărul legal de voturi, chestiunea a fost trimisă complectului de divergență de astăzi.

Văzând motivul III rămas în divergență în cuprinderea următoare:

„3. Violarea art. 805 cod. civ. exces de putere, denaturarea testamentului defunctului Ion Hâncu, nemotivare și gravă contradicție.

„Onor. Curte anulează legatul instituit succesorilor Suceveanu, sub cuvânt că este afectat de o substituție fideicomisară.

„Pentru a ajunge la această concluzie, Onor. Curte indică întâi condițiile unei asemenea substituții, enumerând și pe aceea că trebuie să existe impus primului gratificat sarcina de a păstra bunurile toată viața.

„Când însă examinează stipulația testamentară, instanța de fond recunoaște, că, din cuprinsul ei nu rezultă în mod expres sarcina de a conserva și transmite bunurile, dar argumentează că intenția testatorului reiese în mod evident din formularea acestei stipulațiuni; în același timp, ocupându-se și de o altă clauză a testamentului, pe care mandanții mei o invocau pentru a întări apărarea lor că, în speță nu e vorba de substituție și anume de clauza relativă la obligația impusă tuturor legatarilor fără excepție și fără termen de a plăti soției testatorului o pensie de 1200 lei anual, Curtea argumentează că din examinarea clauzei testamentare, nu rezultă decât sarcina primelor gratificații de a contribui la renta soției testatorului și adaugă că din punct de vedere logic, argumentarea mandanților mei nu este posibilă.

„a) Judecând în felul acesta, mai întâi, Curtea a aplicat greșit art. 805 cod. civ., pentru că de îndată ce nu rezultă lămurit și neîndoios condiția sarcinei de a conserva și remite, nu putea fi vorba de o substituție fideicomisară; că, principiul, în materie este de a se respecta pe cât posibil voința testatorului interpretându-se testamentul în sensul de a produce efecte (articolul 978 cod. civ.) principiu pe care însă Onor. Curte nu-l respectă; că, la argumentul din decizia atacată că nimic din textul dispozițiilor testamentului nu poate justifica interpretarea că testatorul a înțeles să institue pe Elena Suceveanu ca uzufructuară, iar copiilor să le lase nuda proprietate, noi o punem că nimic din cuprinsul legatului nu indică suficient și neîndoios că defunctul Hâncu a voit să impute Elenei Suceveanu sarcina de a conserva și remite, deoarece prin expresiunea întrebuițată de testator, că, lasă 1/4 din averea lui acestei legatate pe tot timpul vieții ei, se poate înțelege mai degrabă că a voit să-i confere dreptul de uzufruct, așa cum a decis și această Inaltă Curte, prin decizia no. 5042 din 1926, examinând o speță absolut identică.

Intr'adevăr în această speță dispoziția testamentară era concepută în cuvinte absolut identice, iar instanțele de fond respingând acțiunea prin care se cerea anularea ei pentru motivul că constituie o substituție fideicomisară, decizia Curței de apel s. IV-a București a fost atacată cu recurs, pe care Inalta Curte a respins, argumentând că dispoziția testamentară prin care se lasă un legat unei persoane, cu adausul că după încetarea ei din viață legatul să se împartă între fiii ei, nu constituie prin ea însăși o substituție și deci instanța de fond n'a denaturat înțelesul stipulației înălțurând cererea de nulitate.

„b) În al doilea rând, Curtea de fond, nu motivează suficient soluția sa, mulțumindu-se să afirme că intenția testatorului reiese în mod evident din formularea clauzei, când din potrivă, clauza duce la concluzia contrară și cade în gravă contradicție când argumentează că, intenția testatorului de a face o substituție oprită, reiese în mod evident din formularea clauzei, după ce în considerentele precedente constată că textul clauzei nu se exprimă lămurit în sensul de a impune primului instituit sarcina de a conserva.

„c) De asemenea, Onor. Curte denaturează litera clară a stipulației IV din testament, care impune plata rentei viagere de 1200 lei anual soției testatorului, argumentând că această sarcină este impusă numai primilor gratificați, câtă vreme clauza declară categoric: „oblig pe toți legatarii mei”, etc., iar când trebuie să examineze apărarea mandanților mei, întemeiată pe această clauză, Curtea motivează vag că din punct de vedere logic argumentarea lor nu este posibilă, deoarece prin premisele pe care le-am pus, nu poate rezulta concluzia dedusă de dânsii, ceea ce constituie o adevărată nemotivare“.

Având în vedere că, pentru a decide că, legatul testat Elenei Suceveanu constituie o substituțiune fideicomisară, Curtea de fond motivează, în prim rând că, pentru existența unei astfel de substituțiuni este necesar că, testatorul să dea succesiv aceleași bunuri la două sau mai multe persoane; că, el să impună primului gratificat sarcina de a le păstra toată viața precum și sarcina de a le remite, în momentul încetării lui din viață, unei alte persoane.

Că, examinând dispoziția testamentară în favoarea Elenei Suceveanu, Curtea constată că, ea cuprinde atât o primă liberalitate în beneficiul numitei, liberalitate care îi conferă în deplină proprietate averea testată, cât și o a doua liberalitate a acelorași bunuri în beneficiul copiilor săi; că, adaugă Curtea, deși textul acestei clauze nu prevede în mod expres și sarcina

pentru Elena Suceveanu de a păstra și transmite substituțiilor ei la încetarea sa din viață, bunurile testate, totuși această intenție a testatorului reese în mod evident din formularea arătatei clauze, deoarece într'însa se prevede că, pătrimea de avere îi este lăsată pe tot timpul cât va trăi, iar după încetarea ei din viață această pătrime rămâne copiilor săi, de unde rezultă — zice Curtea — sarcina ce-i este impusă de a păstra averea, și de a nu putea dispune de ea, și a o transmite la încetarea ei din viață; că, adaugă Curtea și aceasta față cu apărarea formulată de recurenți. — menționata clauză nu justifică interpretarea acestora că, testatorul a înțeles să instituie pe Elena Suceveanu ca uzufructuară a averei testate, iar pe copii săi ca nazi proprietari; că, o asemenea interpretare nu poate fi dedusă nici din împrejurarea că, printr'o altă clauză testamentară defunctul Hâncu a obligat pe toți legatarii săi să servească, în proporție cu legatul lor, o rentă anuală de 1200 lei, soției sale, deoarece din examinarea acestei clauze reese că, sarcina rentei a fost impusă primilor gratificați, iar celorlalti numai atunci când drepturile lor vor lua naștere:

Considerând că, dispozițiunea dintr'un testament în care, ca în speță, se prevede expres că, bunurile testate le lasă legatarului pentru tot timpul cât va trăi, iar după încetarea lui din viață acele bunuri rămân la copii săi, nu duce la concluzia singură și necesară că, intenția testatorului, atunci când a dispus astfel, a fost de a testa primului gratificat uzufructul averei — un desmembrament al proprietății, iar copiilor săi nuda proprietate a ei, întrucât nu se prevede pentru primul gratificat sarcina de conservare și de restituire a bunurilor legate; că așa cum este concepută această dispozițiune testamentară poate duce și la concluzia existenței unei substituțiuni fideicomisare, deoarece aceiași avere este testată în același timp, în mod succesiv și în ordine succesorală la persoane deosebite, cu obligația implicită și corelativă pentru primul legatar de a nu dispune în timpul vieții de averea primită și de a o remite la decesul lui celor de al doilea gratificați:

Că dar, o asemenea clauză fiind susceptibilă de mai multe înțelesuri, instanța de fond este în drept a deduce din interpretarea cuprinsului ei și punerea ei în concordantă cu celelalte dispozițiuni testamentare, voința testatorului; — că, această interpretare poate duce chiar la anularea legatului când se constată că, contrar prohibițiilor legii, testatorul a înțeles să facă o substituțiune fideicomisară, nepermisă, căci legea nu ridică instanțelor de fond acest drept și nu le oprește a frage consecințele legale din constatările ce le fac, — iar voința testatorului nu poate fi respectată decât în măsura în care nu contravine unor dispozițiuni imperative ale legii:

Considerând că, numai în cazul clauzelor vădit neindoeelnice poate fi vorba de denaturare; că, pentru cele în care ca în speță voința părții nu este afirmată în mod precis, instanțele de fond au dreptul de interpretare și deci denaturare nu poate avea loc astfel că, în mod neîntemeiat recurenții invoacă în cauză denaturarea clauzei cu privire la legatul lăsat autoarei lor; că, interpretarea acestei clauze constituind din partea instanței de fond exercitarea unui drept acordat de lege, instanța nu a săvârșit excesul de putere pretins de recurenți.

Considerând că, Curtea de fond nu denaturează nici clauza testamentară cu privire la plata rentei viagere,

ci interpretând-o stabilește, față cu lipsa ei de precizare că, această sarcină nu este impusă moștenitorilor Elenei Suceveanu chiar dela deschiderea succesiunii lui Ion E. Hâncu, ci numai dela epoca când bunurile vor trece în proprietatea lor, deci și în această privință nu poate fi vorba de denaturare, sau exces de putere.

Că prin urmare, soluțiunea instanței de fond întemeindu-se pe interpretarea fără denaturare a clauzelor testamentului def. Ion Em. Hâncu și această interpretare fiind motivată și deci scăpând controlului Inaltei Curți, — motivul de casare rămas în divergență față de a se respinge pe această considerațiune, iar prin respingerea lui, Inalta Curte urmează a pronunța și respingerea întregului recurs celelalte motive de casare fiind deja respinse.

Pentru aceste motive Curtea respinge motivul etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 18 Februarie 1930

Președinția D-lui SEVER TIPEI Consilier

Zoe D. Cuclin și cu Eliza Damian

Decizia No. 665

Testamente. Testament conjunctiv. Elemente de caracterizare, art. 857 și 886 c. c.

„Este conjunctiv și deci interzis de lege, numai acel testament, prin care două sau mai multe persoane își contopesc, indiferent sub ce formă, dispozițiunile de ultimă voință în contextul unic al unui singur și acelaș act, adică în care există o legătură intelectuală între diferitele dispozițiuni testamentare și aceste dispozițiuni sunt dependente unele de altele, formând un singur act juridic.

Chiar dacă dispozițiunile de ultimă voință ale mai multor persoane se găsesc reunite materialmente, fiind scrise pe acelaș instrument probatoriu, ele constituie, totuși, tot atâtea testamente valabile, câți testatori sunt dacă formează acte juridice distincte și independente unul de altul, întrunind fiecare din ele condițiunile de formă cerute de lege.

Existența testamentului conjunct este o chestie de fapt.

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Zoe D. Cuclin, autorizată de soț, în contra deciziunii No. 276 din 18 Iunie 1929 a Curții de Apel București S. IV-a.

Având în vedere decizia atacată cu recurs din care rezultă că Eliza Damian, intimată în recurs, a intentat acțiune în contra recurente, Zoe Cuclin, pentru anularea testamentului olograf din 17 August 1916, prin care defunctul ei frate Emil Damian lăsase întreaga sa avere recurente, fosta lui soție, sprijinind acțiunea pe motivele că, testamentul este conjunctiv și în tot cazul rezultatul captațiunii și sugestiei din partea recurente;

Că acțiunea, fiind respinsă de Tribunalul Ilfov secția I-a, a fost admisă însă în apel de Curtea din București prin deciziunea atacată cu recurs.

Că pentru a ajunge la această soluțiune Curtea de Apel constată că prin testamentul atacat pictorul Emil Damian recunoaște că la moartea sa toată averea lui — compusă din mobilă, tablouri originale ș. a. — este proprietatea soției sale Zoe, azi căsătorită cu C. Cuclin; că după această dispozițiune testamentară scrisă, datată și subscrisă de Emil Damian, pe aceiaș față a

testamentului și în continuare Zoe Damian, azi Cuclin, recunoaște și ea că în caz de moarte înaintea soțului, acesta este proprietarul averii arătate în testament, iar că în caz când și soțul va deceda, atunci Dumitru Cuclin, prietenul lor și actualul soț al recurentei, să dispună de avere conform instrucțiunilor ce i le-a dat verbal; că această de a doua dispozițiune testamentară scrisă și subscrisă de recurentă este semnată mai jos, cu mențiunea „pentru conformitate”, de Emil Damian și Dumitru Cuclin; că, în fine, după această dispozițiune tot pentru același instrument probator s'a scris un post-scriptum, având aceiași dată și fiind semnat atât de Zoe Damian cât și de pictorul Emil Damian, prin care se arată că în caz când Dumitru Cuclin va fi împiedicat să-și îndeplinească obligațiunile, atunci intimata, Eliza Damian, sora defunctului pictor, să dispună de avere, sub anumite îndatoriri; iar, mai departe Curtea de Apel, după ce constată cele de mai sus, motivează că din cuprinsul testamentului și împrejurări în care s'a produs în preajma plecării lui Emil Damian în război rezultă că prin testamentul în discuțiune, alcătuit în același moment de Emil Damian, Zoe Damian și Dumitru Cuclin și semnat de toți aceștia, Emil Damian a testat în favoarea soției sale, apoi aceasta în favoarea soțului sau eventual în favoarea prietenului Dumitru Cuclin și în fine ambii soți Damian au convenit ca în caz de lipsă a lui Dumitru Cuclin legatu să revină intimitei; că din diferenții termeni ai testamentului — pe care Curtea îi examinează — rezultă că Emil Damian a semnat prima parte a testamentului sub sugestiunea celor cuprinse și în celelalte dispozițiuni testamentare care urmează și sunt semnate de dânsul alături de Zoe Damian și Dumitru Cuclin, al căror acord de voință este evident; că așa fiind, testamentul întrunește toate elementele unui testament conjunctiv prohibit prin art. 857 c. civ., și deci este nul, conform art. 886 c. civ.; că fiind întemeiat acest motiv de anulare a testamentului, conchide Curtea de fond, pe baza căruia trebuie admisă acțiunea intimitei, este inutil a se mai discuta și al doilea motiv de nulitate sprijinit pe captațiune și sugestie.

Văzând motivele I și II de recurs;

„1. Violarea, greșită interpretare și aplicare a art. 857 comb. cu art. 886 c. civ. exces de putere.

„Fostul meu soț Emil Damian prin testamentul olograf din 17 August 1916 m'a instituit legatară a unei fracțiuni de moștenire. Acest legat a fost constituit din voință liberă. Singurele rațiuni din care pornesc acest testament sunt: dragostea; devotamentul, sacrificiile pe care le-am făcut pentru soțul meu, fiind în același timp în măsură să-i înțeleg opera de pictor, având și eu această pregătire, iar obiectele din testament fiind în mare parte opere de pictură. Acest testament este scris în întregime, datat și semnat de fostul meu soț, întrunind astfel toate condițiunile art. 859 c. civ.; După acest testament, care formează un act juridic distinct, independent, pe același hârtie urmează testamentul meu împreună cu un post-scriptum făcut tot de mine care au și semnătura fostului meu soț pentru conformitate.

„Testamentul și post-scriptumul făcut de mine constituiesc însă un act juridic deosebit.

„Când Curtea de apel decide dar că testamentul fostului meu soț împreună cu testamentul meu și cu post-scriptumul făcut de mine formează un testament conjunctiv, violează, interpretează și aplică greșit art. 857 comb. cu art. 886 c. civ. de oarece aceste articole se ocupă de testamentul în care testează două sau mai multe persoane prin același act, una în favoarea celeilalte sau în favoarea unei persoane.

Sau, după cum am arătat mai sus, testamentul fostului meu soț este cu totul distinct de testamentul și post-scriptumul meu, conținând numai voința sa.

„2. Denaturare de acte. Exces de putere.

„Intrucât testamentul fostului meu soț este scris în întregime, datat și semnat numai de el, fără să se mai amestece altă voință, nu se poate susține că el are vre-o legătură cu testamentul și post-scriptumul meu care formează un act juridic deosebit. În testamentul fostului meu soț nu este decât voința și semnătura sa. În testamentul și post-scriptumul meu se află și semnătura fostului meu soț Emil Damian și actualului meu soț D. Cuclin. Însă în moștenirea care formează obiectul acestui proces nu s'a pus în valoare testamentul și post-scriptumul meu, ci testamentul fostului meu soț. Intrucât testamentul său conține o simplă voință și formează un singur act juridic nu poate fi vorba de conjunctivitate. În testamentul conjunctiv se află mai multe manifestări de voințe, mai multe acte juridice din această pricină vine greutatea de revocare a testamentului din partea unia dintre testatori, singura pricină pe care legiuitorul a sancționat-o cu nulitatea. Sau întrucât testamentul fostului meu soț în chip clar, fără îndoială și fără posibilitate de discuție conține o singură voință, formează un singur act juridic sub o singură semnătură, Curtea de Apel decidând că este un testament conjunctiv l-a denaturat, comițând și un exces de putere“.

Având în vedere că prin aceste motive de recurs recurenta pretinde că testamentul fostului ei soț formează un act juridic distinct de testamentul ei și post-scriptumul; că numai cu exces de putere și denaturarea testamentului a putut Curtea de Apel să constate că dispozițiunile testamentare formează un testament conjunctiv și astfel a violat art. 857 și 886 c. c. când a considerat nul testamentul pe această considerațiune:

Considerând că art. 857 c. civ. prohibită, sub sancțiunea nulității prescrisă prin art. 886 c. civ. testamentul coonjunctiv, prin care două sau mai multe persoane testează împreună — în formă olografă, mistică sau autentică, legea nefăcând nici o distincțiune — una în favoarea celeilalte sau celorlalte ori amândouă sau toate împreună în favoarea unei a treia persoană.

Considerând că rațiunea interdicțiunii testamentului conjunctiv se află în caracterul de act unilateral de voință al testamentului și în preocuparea legiuitorului de a asigura revocabilitatea dispozițiunilor testamentare, căci prin admiterea testamentului conjunctiv se dă posibilitatea ca testamentul să nu mai fie opera voinței unice a testatorului, ci această voință să fie supusă sugestiunii și influenței celorlalți testatori și, totodată, din cauza interdependenței dintre dispozițiunile testamentare, se pot naște discuțiuni și controverse asupra efectelor pe care ar produce revocare dispozițiunilor testamentare numai de o parte dintre testatori.

Considerând, dar, că este conjunctiv și, deci, interzis de lege numai acel testament prin care două sau mai multe persoane își contopesc, indiferent sub ce formă, dispozițiunile de ultimă voință în contextul unic al unui singur și același act, adică în care există o legătură intelectuală între diferitele dispozițiuni testamentare și aceste dispozițiuni sunt dependente unele de altele, formând un singur act juridic.

Că, dimpotrivă, chiar dacă dispozițiunile de ultimă voință ale mai multor persoane se găsesc reunite materialmente, fiind scrise pe același instrument probator, ele constituie, totuși, tot atâtea testamente valabile căți testatori sunt dacă formează acte juridice distincte și

independente unul de altul, întrunind fiecare din ele condițiunile de formă cerute de lege.

Considerând că este de atributul exclusiv al instanțelor de fond întrucât ele nu comit vre-o denaturare sau eroare gravă de fapt și motivează soluțiunea lor să constate din examinarea dispozițiilor testamentare ale mai multor testatori scrise pe același instrument probator existența elementelor de fapt care să caracterizeze în drept de testamen conjunctiv asemenea dispozițiuni testamentare;

Considerând că, în speșă, este constant că testamentul din 17 August 1916 cuprinde în el dispozițiuni testamentare făcute de mai multe persoane, în prima parte pictorul Emil Damian testează în favoarea soției, în a doua parte aceasta testează în favoarea soțului sau eventual a unei terțe persoane și, în fine prin post-scriptum ambii soți Damian testează în privința aceleiași averi în favoarea, sub anumite condițiuni, a intimitei în recurs Eliza Damian.

Considerând că instanța de Apel stabilește în fapt că deși prima dispozițiune testamentară, prin care Emil Damian testează în favoarea recurente, soția sa întrunește condițiunile unui testament olograf — fiind scris, subscris și datat de testator — totuși ea nu formează un act juridic independent, ci se află în stare de dependență cu dispozițiunile testamentare următoare, fiind făcute sub sugestiunea lor și formează împreună cu acestea un singur act juridic, toate dispozițiunile testamentare fiind opera unui acord de voințe între Emil Damian și Zoe Damian cu asistența lui Dumitru Cuclin.

Considerând că instanța de apel motivează că această constatare rezultă din însuși cuprinsul dispozițiilor testamentare și împrejurările în care s'au produs, și anume în primul rând din împrejurarea, că dispozițiunile testamentare, fiind cuprinse în același instrument probator, au fost făcute în același moment și două din ele sunt semnate de ambii testatori, Zoe și Emil Damian, și apoi din diferenții termeni întrebuințați, prin care testatorii iau împreună diferite dispozițiuni prin post scriptum relativ la averea ce face obiectul tuturor dispozițiilor testamentare.

Considerând că constatarea de mai sus rămâne definitivă întrucât este motivată și Curtea de Apel contrar susținerilor recurente, n-a denaturat vre-o clauză clară și categorică din dispozițiunile testamentare, ci n'a făcut decât să interpreteze, chestiune ce este de resortul exclusiv al instanțelor de fond, diferite clauze din acele dispozițiuni, care erau susceptibile de interpretare.

Că, așa fiind, dispozițiunile testamentare din testamentul de la 17 August 1916 fiind dependente unele de altele și în intențiunea testatorilor constituind un singur act juridic, opera unui acord de voințe, iar nu manifestări unilaterale și independente, față de principiul enunțat, bine Curtea de Apel a caracterizat în drept acele dispozițiuni testamentare ca formând un testament conjunctiv și bine a judecat când a declarat nul testamentul conf. art. 857 și 866 c. civ. și deci motivele I și II de recurs nu sunt întemeiate.

Văzând motivul al III-lea de recurs, (ultim).

„5. Omisiune esențială. Nemotivare.

„Deși Curtea de Apel pune în discuție numai un singur motiv de apel, și anume nulitatea testamentului din pricina conjunctivității totuși în considerațiunile acestui motiv susține că fostul meu soț a semnat prima parte a testamentului sub sugestia celorlalte dispozițiuni testamentare.

„Sau în aceste considerente nu poate fi vorba de captație

și sugestie de oarece această chestie a format obiectul unui motiv deosebit pe care noi l-am combătut cu acte și dovada cu martorii, pe care Curtea nu le-a pus în discuție, nu a făcut nici o motivare, nici nu s'a pronunțat asupra dovezilor noastre.

„Iată pentru ce considerațiuni susținem, în cazul când discuțiunea s'ar angaja pe tema sugestiei, omisiunea esențială și nemotivarea. Susținem însă, fără să facem nici o recunoaștere, că a doua instanță de fond nu a reținut și nu a pus în discuție decât motivul conjunctivității fără să mai discute alte motive de apel. Încât Curtea când a vorbit de sugestie în considerentele sale s'a referit la conjunctivitate“.

Considerând că acest motiv de recurs, prin care recurenta critică deciziunea Curții de Apel pentru omisiune esențială și nemotivare în eventualitatea când testamentul în discuție ar fi fost declarat nul și pe motiv de captație și sugestie, este de asemenea neîntemeiat întrucât Curtea de apel sprijină soluțiunea sa numai pe caracterul conjunctiv al testamentului, arătând formal că față de această cauză de nulitate care este întemeiată, devine inutil de a mai discuta motivul de captație și sugestie.

Că, astfel, recursul că să fie respins, urmând, totodată, ca recurenta să plătească intimitei cheltueli de recurs, pe care Curtea le fixează, prin aprecierea la suma de două mii lei.

Pentru aceste motive, Curtea, în virtutea legii, respinge etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 25 Februarie 1930

Președinția D-lui A. IUCA, Consilier

Academia Română și, a. cu Ecaterina Panaitescu

Decizia No. 729

Testamente. Testamente autentice. Proces-verbal de autentificare. Ce trebuie să conțină. Art. 862 c. c. și 18 legea autentificării.

Potrivit art. 862 din c. c. și art. 18 din legea autentificării actelor, procesul-verbal de autentificarea unui testament trebuie să cuprindă, sub pedeapsă de nulitate a testamentului, declarațiunea testatorului că, testamentul este al său, este semnat de dânsul și este făcut cu libera sa voință.

Această întreită declarație trebuie să rezulte lămurit din pr. verbal de autentificare; — facerea declarațiilor nu poate fi dedusă pe cale de prezumțiuni, din alte constatări ale procesului-verbal, legea cerând expres constatarea declarațiilor înseși, iar nu a altor fapte cari le-ar subînțelege.

Constatarea că, testatorul a prezentat un exemplar al testamentului semnat propriu de el, iar pe celalt l'a semnat în fața magistratului, nu satisface cerințele legii.

C u r t e a,

Ascultând cetirea raportului d-lui Consilier S. Cogańniceanu și pe d-nii av. I. Micescu și N. P. Voinescu pentru recurenți, iar d. av. Ottulescu pentru intimat și

Deliberând,

Asupra recursului făcut de Ministerul Instrucțiunii publice, Casa Școalelor și a culturii poporului în contra deciziunei no. 334 din 5 Iunie 1929, dată de Curtea de apel București s. I-a.

Având în vedere că din această deciziune rezultă următoarele:

Incetând din viață Cănuță Ionescu din Urlați, atât intimata Ecaterina Panaitescu în calitate de succesoare legitimă pe de o parte, cât și Ministerul Instrucțiunii publice (Administrația Casei Școalelor și a culturii poporului) în calitate de legatară universală, susținut pe cale de intervenție de către Academia Română, pe de altă parte, au cerut să fie trimiși în posesia averii succesoriale. Tribunalul a admis cererea Ministerului de instrucție publică și intervenția Academiei Române și a respins cererea făcută de intimata Ecaterina Panaitescu. Aceasta din urmă făcând apel, Curtea de apel București prin deciziunea atacată cu recurs constată nulitatea testamentului pe considerațiunea că în procesul verbal de autentificare nu se constată că testatorul ar fi declarat magistratului instrumentator că testamentul e semnat de el și în consecință reformând sentința Tribunalului, respinge cererea de trimitere în posesie a Ministerului Instrucțiunii, admițând-o pe aceia a intimatei Ecaterina Panaitescu.

Văzând primul motiv de recurs cu următorul cuprins:

„Incetând din viață Cănuță Ionescu din Urlați, apelanta Ecaterina Panaitescu în calitate de soră legitimă cu def. Cănuță Ionescu și în lipsă de moștenitori descendenți și ascendenți a cerut în această calitate trimiterea în posesiune asupra averii rămase pe urma numitului def. Această posesiune a mai cerut-o și intimatul în apel Vasile Tomescu, în calitate de executor testamentar și în baza testamentului def. Cănuță Ionescu aut. de Jud. Ocol Urlați la No. 778 din 921. Pe baza aceluiaș testament a mai cerut trimiterea în posesiune și Ministerul Instrucțiunii Publice Administrația Casei Școalelor, invocând calitatea de legatară universală a averii rămase pe urma def. Cănuță Ionescu. La cererea Ministerului Instrucțiunii a făcut intervenție în calitate de legatară particulară Academia Română.

Tribunalul Prahova a admis cererea de trimitere în posesiune a Ministerului Instrucțiunii pe baza testamentului.

În contra sentinței Tribunalului Prahova s'a făcut apel numai de către d-na Ecaterina Panaitescu, iar Curtea de apel prin deciziunea atacată cu recurs constată că testamentul def. Cănuță Ionescu este nul și ca consecință trimite în posesiunea averii lui pe sora apelantă Ecaterina Panaitescu.

Curtea de apel din București s. l-a admițând apelul d-nei Ecaterina Panaitescu comite un exces de putere și violează art. 104 pr. civ.

S'a susținut atunci la prima instanță cât și în apel că cererile de trimitere în posesiune fiind de natură grațioasă se judecă după procedura prevăzută de art. 104 din proc. civ.,, că pe această cale nu se pot rezolvi în mod incidental chestiuni care trebuiesc judecate după dreptul comun cum ar fi în speță nulitatea testamentului def. Cănuță Ionescu.

Hotărârile date pe baza art. 104 constată măsuri provizorii și nu constituiesc autoritate de lucru judecat care ar putea fi opus părților litigante.

Onor. Curte de apel deși recunoaște acest principiu totuși în considerentele sale și în dispozitivul hotărârei ce pronunță rezolvă chestiunea de fond a nulității testamentului, chestiune care nu putea fi rezolvită, decât pe calea unei acțiuni principale în anulare, acțiune ce trebuia formulată în conformitate cu regulile de procedură civilă și supuse timbrului, fapt pe care, Onor. Curte le ignorează înlăturându-le complet prin deciziunea ce a pronunțat.

Onor. Curte prin deciziunea atacată cu recurs rezolvă de-

finitiv chestiunea nulității testamentului într-o cerere de trimitere în posesie și prin aceasta hotărăște tot definitiv cine sunt succesorii lui Cănuță Ionescu, cărora le dă posesiunea averii. Cu alte cuvinte, rezolvă o chestiune de fond cu care nu era sesizată, după cum recunoaște de altfel chiar în deciziunea sa și în contra prevederilor art. 104 pr. civ.

Judecând astfel Onor. Curte comite un exces de putere și violează art. 104 din pr. civ.”

Având în vedere că prin acest motiv de casare recurentul critică soluția dată de instanța de fond pe considerațiunea că în mod greșit s'a putut hotărî pe calea sumară a trimiterii în posesie chestiunea valabilității testamentului.

Considerând că potrivit art. 981 c. civ. comb. cu art. 104 din pr. civ., legatarul universal în lipsă de erezi rezervatari, trebuie să ceară dela justiție trimiterea în posesie asupra bunurilor cuprinse prin testament.

Că, în consecință, datoria instanței de judecată, este în această materie, să examineze dacă actul, în virtutea căruia i se cere trimiterea în posesie este din punct de vedere formal cu testament.

Considerând că îndeplinirea formalităților esențiale prevăzute de codul civil și de legea autentificării actelor condiționează însăși ființa legală a unui testament, instanța de fond, atunci când a examinat dacă testamentul autentic, de care recurentul se prevalează, este sau nu valabil, din punct de vedere al respectării acestor formalități, n'a comis un exces de putere și nici n'a violat art. 104 din pr. civ.

Că, așa fiind, acest motiv de recurs este neîntemeiat și urmează a fi respins.

Având în vedere al doilea motiv de recurs formulat astfel:

II. „În al doilea rând prin deciziunea dată Curtea mai violează și disp. art. 862 c. civ. comb. cu art. 18 din legea aut. actelor.

Onorata Curte de apel declară nul testamentul def. Cănuță Ionescu, pentru motivul că partea nu a declarat că unul din exemplarele testamentului prezentat deși semnat a fost semnat propriu de ea.

Testamentul def. Cănuță Ionescu îndeplinește toate condițiunile de validitate a unui testament autentic. Viciul de formă găsit de onor. Curte și dedus din expresiunea întrebuițată de judele care a autentificat actul expresiune care este alta decât aceia întrebuițată de legiuitor în textele de lege sus arătate, nu poate vicia autentificarea testamentului pentru a fi declarat nul. Legea este satisfăcută și nu se cere ca în procesul-verbal de aut. să se treacă declarațiunile părții chiar în termenii legali. Se pot întrebuiți și alte cuvinte și din modul cum este redactat procesul verbal se constată că declarațiunile ce partea este obligată să facă, reese cu suficiență din procesul verbal de autentificare. Odată ce este stabilit că testatorul a prezentat judecătorului un testament semnat de el și odaă ce un alt testament l-a semnat în fața sa, cerința legii de aut. este satisfăcută, expresiunea întrebuițată de judecătorul de ocol în procesul verbal fiind absolut echivalentă cu aceia cerută de lege, — judecătorul convingându-se că testamentul prezentat este semnat de def., convingere pe care și-o formează din declarația lui, iar nu din alte elemente cum pretinde onor. Curte.

Scopul legii a fost atins și prin aceia că persoana care a prezentat actul spre autentificare a fost pus în măsură de a-și da seama de importanța actului ce face atunci când a prezentat judecătorului testamentul pe care îl semnase singur, fapt comunicat personal judecătorului de ocol.

Este cu totul imposibil a declara nul un act semnat pro-

priu de parte, că semnătura lui Cănuță Ionescu, n'a fost contestată de nimeni, atunci când nici o formalitate din legea autentificării și din art. 842 c. civ. nu a fost nesocotită.

De asemeni onor. Curte mai violează art. 862 c. civ. atunci când arată că chiar legea autentificării actelor a modificat dispozițiunile acestui text de lege. Art. 53 din această lege, este formal în această privință.

Cât timp testamentul autentic se făcea într'un singur exemplar care se prezenta magistratului sub imperiul numai al codului civil, era rațional să ceară declarațiunea testatorului, că semnătura de pe testament este a sa, dar câtă vreme sub imperiul legii aut. actelor semnătura unui exemplar ar face chiar în fața magistratului, declarațiunea propriei semnături cuprinse în procesul verbal de aut. în mod rațional de altfel devine inutilă.

De aceia onor. Curte de apel a comis o îndoită violare a art. 862 și a violat și disp. art. 18 din legea aut. actelor.

Având în vedere că prin acest motiv de recurs Ministerul instrucțiunii pretinde că rău s'a constatat nulitatea testamentului lui Cănuță Ionescu, pe motiv că procesul verbal de aut. n'ar face mențiune că testatorul a declarat judecătorului că testamentul este iscălit de el. Această declarațiune ar rezulta în mod neîndoișos din contextul procesului verbal.

Având în vedere că în procesul verbal judecătorul face 2 constatări: 1) că testamentul este semnat propriu de Cănuță Ionescu și 2) că numitul a semnat cel ce al doilea exemplar al testamentului chiar în fața judecătorului.

Că în cuprinsul aceluiaș proces verbal nu se face în adevăr, nici o mențiune că decujus ar fi declarat însuși că primul exemplar al testamentului este iscălit de el.

Considerând că potrivit art. 862 din c. c. și art. 18 din legea autentificării actelor, procesul verbal de autentificarea unui testament trebuie să cuprindă sub pedeapsă de nulitate a testamentului, declarațiunea testatorului cum că testamentul este al său, este iscălit de dânsul și este făcut din libera sa voință.

Aceasă întreită declarațiune trebuie să rezulte lămurit din procesul verbal de autentificare. Facerea declarațiunilor nu poate fi dedusă pe cale de prezumțiuni din alte constatări ale procesului verbal, legea cerând expres constatarea declarațiunilor înseși, iar nu a altor fapte care le-ar subînțelege.

Considerând că, în consecință, constatarea că testatorul a prezentat un exemplar al testamentului semnat propriu de către el și că pe celalt exemplar l-a semnat în fața magistratului, nesatisfăcând cerința legii care impune ca în procesul-verbal să se constate dacă decujus declară el însuși că testamentul este semnat de el, instanța de fond față e această lipsă de formă esențială pentru valabilitatea testamentului, a făcut anulându-l, o bună aplicare a art. 862 din c. civ. și art. 18 din legea aut. actelor.

Că, așa dar, și acest motiv de recurs nefiind fondat, recursul urmează a fi respins.

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată formulată de intimată și apreciind.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul făcut, etc.

TRIBUNALUL PRAHOVA S. IV

Audiența de la 12 Noiembrie 1929

Președenția d-lui BARBU SCONDĂCESCU, Judecător Recl. Voicu Rădulescu și Const. Vlad cu avocații Eliescu și Parados; pârâțul Spiridon D. Chițu cu avocatul G. Nicodinescu
Sentința Civilă No. 364

Act de adopție făcut în timpul vieții adoptatorului, iar hotărîrea de adopție obținută după moartea adoptatorului, Acțiune pentru anularea adopțiunii. Dacă asemenea adopțiuni mai sunt valabile în urma abrogării art. 324 c. civ. Rațiunea abrogării și consecințele ei. Soluție negativă. Adopțiune nulă.

Art. 324 c. civ. abrogat prescria că, dacă adoptatorul ar muri după ce s'a depus la tribunal actul care constată voința sa de a adopta și mai înainte de a se da hotărre de către tribunal, se va urma cu procedura înainte și adopția se va primi de se va găsi cu cale.

Din abrogarea acestui text rezultă învederat că legiuitorul a înțeles, cu ocazia modificărilor aduse în materie de adopțiune în 1906, să interzică încuviințarea adopțiunii după moartea adoptatorului, fiind prin aceasta să curme neînțelegerile ce s'ar fi putut ivi, cu ocazia unei asemenea încuviințări, între adoptat și rudele adoptatorului.

Că aceasta a fost preocuparea legiuitorului nostru, rezultă și din faptul că în dreptul francez, modificându-se prin legea din 19 Iunie 1923, aproape toate textele relative la materia adopțiunii, s'a păstrat totuși dispozițiunea art. 360 c. civ., corespunzător în dreptul nostru art. 324 abrogat, îngăduindu-se mai departe încuviințarea adopțiunilor după moartea adoptatorului, ceea ce înseamnă că legiuitorul nostru n'a abrogat art. 324 c. civ. pentru că l'a considerat inutil față de principiile generale în materie de adopțiune, ci fiindcă a voit să interzică în viitor admisibilitatea unor asemenea adopțiuni, căci altfel și legiuitorul francez ar fi procedat la fel și ar fi abrogat această dispozițiune dacă pentru menținerea principiului valabilității lor ar fi socotit-o inutilă.

Tribunalul,

Asupra acțiunii civile intentată de reclamantii Voicu Rădulescu și Const. R. Vlad, în calitate de frați legitimi ai defunctului Banu Radu Vlad, contra pârâtului Spiridon D. Chițu pentru nularea hotărîrii de adopțiune no. 102 din 12 Aprilie 1928 a Trib. Prahova s. IV și a actului de adopție autentificat de Trib. Prahova secția de vacanță la ni. 5654 din 2 Septembrie 1927.

Având în vedere susținerile părților, actele și lucrările din dosar, din care se constă în fapt că Banu Radu Vlad, în calitate de adoptator și pârâtul Spiridon D. Chițu, ca adoptat, au făcut la 2 Septembrie 1927 actul de adopție autentificat la no. 5654 de Trib. Prahova secția de vacanță.

Că, apoi, după moartea adoptatorului Banu R. Vlad, care a avut loc la data de 9 Aprilie 1928, adoptatul Spiridon D. Chițu a cerut cu petiția înreg. la no. 4684 din 11 Aprilie 1928, să se dea hotărîre de adopțiune, ceea ce Tribunalul Prahova s. IV a încuviințat prin hotărîrea de adopție no. 102 din 12 Aprilie 1928.

Având în vedere că acestea fiind faptele, reclamanții, ca frați legitimi ai defunctului Banu R. Vlad, au intentat acțiunea de față pentru anularea hotărîrii de adopțiune și a actului de adopție mai sus menționate, întemeindu-se în susținerea acțiunii pe motivul că hotărîrea de adopțiune, și prin consecință și actul de adopție, sunt nule, întrucât hotărîrea de adopție s'a dat de tribunal după moartea adop-

tatorului și fără ca acesta să fi cerut, ceia ce legiuitorul a interzis formal prin aceea că, în urma modificării dela 1906, a abrogat art. 324 c. civ., care îngăduia să se dea hotărîre de adopție și după moartea adoptatorului.

Având în vedere că art. 324 abrogat prescria că, dacă adoptatorul ar muri după ce s'a depus la tribunal actul care constata voința sa de a adopta și mai înainte de a se da hotărîre de către tribunal se va urma cu procedura înainte și adopția se va primi de se va găsi cu cale.

Considerând că din abrogarea acestui text rezultă învedereat că legiuitorul a înțeles, cu ocazia modificărilor aduse în materie de adopțiune în 1906, să interzică încuviințarea adopțiunii după moartea adoptatorului, fiind prin aceasta să curme neînțelegerile ce s'ar fi putut ivi cu ocazia unei asemenea încuviințări între adoptat și rudele adoptatorului.

Că, de altfel, aceasta a fost preocuparea legiuitorului nostru, rezultă și din faptul că în dreptul francez, modificându-se prin legea din 19 Iunie 1925 aproape textele relative la materia adopțiunii, s'a păstrat totuși dispozițiunea art. 360 c. civ., corespunzător în dreptul nostru, art. 324 abrogat, îngăduindu-se mai departe încuviințarea adopțiilor după moartea adoptatorului, ceea ce înseamnă că legiuitorul nostru nu a abrogat art. 324 c. civ. pentru că l-a considerat inutil față de principiile generale în materie de adopțiune, cum se susține în teoria contrarie, ci fiindcă a voit să interzică în viitor admisibilitatea unor asemenea adopțiuni, căci altfel și legiuitorul francez ar fi procedat la fel și ar fi abrogat această dispozițiune dacă pentru menținerea principiului valabilității lor ar fi socotit-o inutilă.

Considerând că obiecțiunea care se face în opinia noastră, că solemnitatea adopțiunii se rezumă numai la actul care cuprinde manifestarea de voință a părților și că, hotărîrea de adopție rămânând în afară de această solemnitate, pentru darea ei nu mai este necesar consimțământul părților, este inadmisibilă în drept, de oarece atât consimțământul părților, care după art. 318 c. civ. se poate da în fața instanței de adopție sau separat în formă autentică în fața tribunalului de notariat, cât și hotărîrea de adopție, sunt condițiuni prescise de lege *ad solemnitatem*, sub pedeapsă de nulitatea adopțiunii, de unde rezultă că părțile pentru a putea obține hotărîre de adopție trebuie, în afară de voința manifestată cu ocazia actului de adopție, să stăruiască mai departe în voința lor și să ceară încuviințarea ei instanței de adopție, care pentru a da o asemenea hotărîre, va avea de cercetat, odată cu actul de adopție, și condițiunile de vârstă și moralitate cerute de lege.

Considerând că această idee rezultă și din împrejurarea că, atât în dreptul francez cât și în dreptul nostru, suprimându-se dispozițiunea art. 323 c. civ., care prevedea sub pedeapsă de nulitate înscrierea hotărîrii de adopțiune, după cererea uneia din părți ca o condițiune de solemnitate, legiuitorul a voit ca înscrierea adopțiunii să constituie numai o măsură de publicitate destinată a aduce la cunoștința terților existența adopțiunii, iar formele solemne ale adopțiunii să se termine odată cu darea hotărîrii de adopție, care prin urmare face parte din seria de forme solemne care caracterizează instituția adopțiunii.

Considerând că în afară de aceasta, chiar după principiile generale în materie de contract — presupunând că adopțiunea are un substrat contractual — fiind necontestat că contractul de adopțiune nu se perfectează decât prin hotărîrea de adopție, întemeiată în special pe voința manifestată de a adopta a adoptatorului, este de neadmis ca această perfectare să poată avea loc, în lipsa unei dispozițiuni legale, la o dată când adoptatorul n'ar mai fi în viață ca să poată cere încuviințarea adopțiunii.

Că, prin urmare, actul de adopție constatând consimțământul părților rămâne un act izolat fără nici un efect ju-

ridic dacă părțile nu au cerut și obținut dela tribunal hotărîre de adopțiune, manifestându-și astfel voința de a da actului lor un caracter legal și definitiv, — soluție care în speță se justifică cu atât mai mult cu cât, fiind cert că actul de adopție s'a făcut la secția de notariat a tribunalului care l-a autentificat, iar hotărîrea de adopțiune s'a dat de secția 4-a a tribunalului, aceasta nu putea să încuviințeze adopțiunea fără o cerere a părților și mai ales a adoptatorului care să fi stăruit astfel în voința de a adopta.

Având în vedere că din cele de mai sus rezultând că cererea adresată tribunalului care a încuviințat adopțiunea a fost semnată numai de adoptatul pârît Spiridon D. Chițu și posterior decesului adoptatorului, înseamnă că, în baza principiilor expuse, această adopțiune este nulă, cu atât mai mult cu cât actul de adopție semnat de adoptator s'a făcut la 2 Septembrie 1927 prin act autentic la tribunalul de notariat, iar moartea adoptatorului a avut loc la 12 Aprilie 1928, ceea ce presupune că adoptatorul a renunțat la ideea de a mai adopta pe pârît din moment ce, într'un interval atât de mare până la moartea sa, n'a mai cerut tribunalului confirmarea actului de adopțiune ce făcuse.

Că, deci, hotărîrea de adopțiune și prin consecință și actul de adopție fiind nule, acțiunea reclamanților urmează a fi admisă și a se anula aceste acte.

NOTA. — Între modificările aduse codului nostru civil în 1906 materiei persoanelor, ce face obiectul cărții I, a fost și abrogarea art. 324, potrivit căruia dacă adoptatorul ar fi murit, după depunerea la Tribunal a actului de adopțiune și mai înainte de a fi intervenit sentința Tribunalului, procedura își urma cursul și adopțiunea putea fi încuviințată.

Evident că abrogarea acestei dispozițiuni a fost determinată de preocuparea legiuitorului de a pune capăt gravelor conflicte ce turburau liniștea familiilor, din cauza contestațiunilor pe cari moștenitorii adoptatorului le puteau introduce, conform alineatului II al art. 324, sub forma de memorii adresate procurorului cu privire la toate împrejurările ce aveau o legătură cu adopțiunea, atât din punctul de vedere al liniștei familiei cât și din punctul de vedere al consecințelor patrimoniale ce decurgeau din actul juridic al adopțiunei.

Tribunalul decide, cu drept cuvânt, că legiuitorul din 1906 nu a înlăturat acest text, numai pe considerațiunea că el ar fi inutil față de principiile generale, ce cărmuiau materia adopțiunei.

Legiuitorul din 1906 nu a înțeles să facă, prin suprimarea acestui text, toaleta literară, a codului, degajându-l de dispozițiunile pleonastice.

Concepțiunea lui a avut un caracter fundamental, urmând înlăturarea sau modificarea unor anumite dispozițiuni, ce nu mai corespundeau interesului social al unei mai bune organizări a familiei.

Jurisconsultul Alexandresco, care a fost raportorul legii de modificare nu menționează în textul raportului său, nimic în privința cauzelor cari au determinat pe autorul legii să înlătore pe viitor aplicarea art. 324 c. civil. El trece sub totală tăcere chestiunea abrogării art. 324.

Legea a abrogat pur și simplu dispozițiunile acestui text.

În tratatul său de drept civil, Alexandresco spune că întrucât legea din 15 Martie 1906 a abrogat art. 324 c. civil, continuarea procedurii judiciare, pentru admiterea unei adopțiuni ce îmbrăcase numai forma contractuală, fără a fi fost judecătorește recunoscută în momentul morții adoptatorului, nu mai este cu putință. (Alexandresco, II, ed. 2-a, p. 431, nota 1; M. Varjoghie și N. Dăscălescu, *Codul ofițerului de stare civilă*, p. 298, o lucrare meritorie care deși e datorită unor autori necunoscuți lumii noastre juridice, nu este însă, mai puțin utilă pentru acei cari vor să se orienteze în delicata materie a actelor stărei civile).

Adopțiunea implică în conformitate cu art. 319—320 c. civil, necesitatea unei hotărâri judecătorești spre a deveni perfectă.

Ea face parte din categoria actelor juridice care trebuie să rezulte dintr'o hotărâre judecătorească, ce constituie un control de tutelă socială asupra unui acord contractual privat, referitor la crearea unei situațiuni de stare civilă.

Atât timp cât acest acord nu s'a perfectat prin hotărârea justiției, el rămâne în faza unui simplu proiect, a unei formalități procedurale pregătitoare, care nu mai poate produce nici un efect, dacă unul din contractanți nu mai există în momentul când acordul urmează să primească censfințirea justiției. (A. Colin, *Bulletin de la Société d'Etudes Législatives*, pe 1921, p. 37).

Vechiul text al art. 324 făcea o excepțiune la acest principiu, îngăduind ca procedura adopțiunei să poată fi continuată de adoptat singur în cazul morții adoptatorului.

Printr'o ficțiune a legii, consimțământul adoptatorului era presupus ca existent și'n momentul când justiția urmă să se pronunțe asupra adopțiunei. Credem că este vorba de o ficțiune, adică de o elaborare juridică artificială și anormală, creată de legiuitor, spre a face din fundamentul unei situațiuni de drept. (Fr. Geny, *Science et technique en droit positif*, vol. III, p. 340—447; J. Bononecase, *Suppliment au Traité de Droit civil de Baudry-Lacantinerie*, IV, no. 80, p. 156).

Această ficțiune a fost înlăturată prin abrogarea art. 324 c. civil și nu mai poate fi repusă în vigoare față de voința manifestă a legiuitorului de a suprima o dispozițiune, ce nu-și putea găsi sprijinul său în nici un principiu de drept în afară de arbitrarul și artificialitatea ficțiunei legale.

După unii autorii, dispozițiunea vechiului text al art. 324 c. civil se întemeia pe principiul retroactivității efectelor adopțiunei până în ziua contractului. (M. Planiol și G. Ripert, *Traité Pratique de Droit Civil français*, vol. II, *La Famille*, no. 1033, p. 873).

Dacă este adevărat că adopțiunea nu devine per-

fectă decât atunci când a intervenit sentința de încuviințarea ei și dacă reținem împrejurarea că ea are un caracter contractual, desigur că nu mai poate fi vorba de perfectarea unui contract atunci când una din părți a încetat din viață.

Contractul de adopțiune creează între adoptator și adoptat o situațiune similară, în drept, cu aceea ce rezultă dintr'o obligațiune supusă unei condițiuni suspensive, care în speță, este ca adoptatorul să fie în viață, atunci se va pronunța hotărârea judecătorului de ocol sau a Tribunalului.

Odată cu decesul adoptatorului, contractul de adopțiune lipsit de recunoașterea justiției, devine caduc în temeiul principiului înscris în art. 1017 c. civil, potrivit căruia obligațiunea condițională nu se perfectează decât după îndeplinirea evenimentului viitor și incert, de care este suspendată încheierea irevocabilă a raporturilor contractuale convenite de părți.

Curtea de Casație franceză a decis, în această ordine de idei, că manifestațiunea voinței părților nu creează adopțiunea de oarece această manifestațiune de voință constituie numai un preliminar indispensabil, cu caracter solemn, neputând, însă, să imprime adopțiunei un caracter de perfectare și irevocabilitate, dacă nu a intervenit sentința de încuviințare a Tribunalului. (Cas. fr. civ., 1 Mai 186-, *Dall. Pér.* 1861, I, p. 217; M. Planiol și G. Ripert, *Traité Pratique de Droit Civil Français*, vol. II, *La Famille*, no. 1008, p. 852, no. 1027, p. 867).

Tribunalul a dat o juridică soluțiune problemei de drept supusă soluțiunei sale, iar d. judecător B. Scondăcescu ne-a oferit prin sentința de față, care este un model de motivare, un prilej mai mult să-i apreciem eminentele calități profesionale ce-i sunt unanim recunoscute de lumea noastră juridică.

TRAIAN ALEXANDRESCU.

INFORMAȚIE

Distinsul nostru colaborator și autor al mai multor lucrări în ramura Dreptului Comercial, d-l avocat C. A. Stoeanovici, docent universitar, a fost numit Conferențiar la Facultatea de Drept din București, pentru materia Dreptului Comercial.

Numirea este foarte la locul ei și bine meritată. Felicităm Universitatea și pe d-l Ministru al Instrucțiunii Publice pentru alegerea făcută în persoana d-lui Stoeanovici; felicităm și pe studenții cari vor avea ocaziunea de a audiă prelegerile ce noul conferențiar le va ține și de la cari vor avea mult de câștigat.

Mulțumirea noastră, pentru această numire, este cu atât mai mare, cu cât ea a revenit încă unuia dintre tinerii grupați în jurul „Curierului Judiciar” cari, în mod cu totul dezinteresat, au muncit și muncesc pe ogorul științei juridice în serviciul căruia stă neclintit la datorie „Curierul Judiciar”. Iscod.